

Facultade de Ciencias da Educación e do Deporte

Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte

Materias

Curso 2

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
P02G050V01301	Educación: Epistemoloxía das ciencias da actividade física, o deporte e a educación física	1c	6
P02G050V01302	Estatística: Metodoloxía da investigación e estatística na actividade física e o deporte	2c	6
P02G050V01303	Fundamentos dos deportes colectivos I	1c	9
P02G050V01304	Fundamentos dos deportes individuais	1c	9
P02G050V01401	Fisioloxía: Fisioloxía do exercicio II	1c	6
P02G050V01402	Expresión corporal e danza	2c	6
P02G050V01403	Fundamentos dos deportes colectivos II	2c	9
P02G050V01404	Fundamentos dos deportes ximnásticos	2c	9

DATOS IDENTIFICATIVOS**Educación: Epistemoloxía das ciencias da actividade física, o deporte e a educación física**

Materia	Educación: Epistemoloxía das ciencias da actividade física, o deporte e a educación física			
Código	P02G050V01301			
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descritores	Creditos ECTS 6	Carácter FB	Curso 2	Cuadrimestre 1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Figueira Rodríguez, Alberto			
Profesorado	Figueira Rodríguez, Alberto			
Correo-e	AFIGUEIRA@UVIGO.ES			
Web				
Descrición xeral	A materia aporta as nocións básicas que debe posuír o alumnado universitario sobre a construción do coñecemento científico e a ética profesional. Delimita a diferenza entre a ciencia e a profesión no ámbito competencial da titulación do Grado en Ciencias da Actividade Física e o Deporte, e afonda no coñecemento do obxecto de estudo da mesma: motricidade, corporeidade e prácticas corporais.			

Competencias

Código	
CG1	Conceptualización e identificación do obxecto de estudo das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.
CG2	Coñecemento e comprensión da literatura científica do ámbito da actividade física e o deporte.
CG9	Coñecemento e comprensión dos fundamentos do exercicio físico, xogo motor, danza, expresión corporal e actividades na natureza.
CG11	Coñecemento e comprensión dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional.
CG12	Aplicación das tecnoloxías da información e comunicación (TIC) ao ámbito das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.
CG13	Hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional.
CG25	Habilidade de liderado, capacidade de relación interpersoal e traballo en equipo.
CG26	Adaptación a novas situacións, a resolución de problemas e a aprendizaxe autónoma.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Diferenciar entre a realidade e os obxectos de estudo. Comprender a función da epistemoloxía.	CG1
Distinguir os diferentes tipos de obxecto de estudo que poden ser abordados polas CCAFD.	CG1
Comprender o obxecto de estudo da motricidade humana dende diferentes perspectivas formais e saber identificar as súas diferentes notas: psíquicas, somáticas, naturais, culturais, centrípetas e centrífugas.	CG9
Entender a existencia de paradigmas ou enfoques diferentes na interpretación do mundo e como afectan ao coñecemento científico.	CG1 CG2 CG26
Identificar as diferentes correntes paradigmáticas vixentes no ámbito disciplinar das Ciencias da Actividade Física e o Deporte.	CG1
Reflexionar sobre diferentes perspectivas de comprensión social e prácticas sobre o corpo e a motricidade humana, coñecidas e descoñecidas, hexemónicas e marxinais, posibeis e imposibeis.	
Comprender a relación entre a linguaxe, o coñecemento e as concepcións filosóficas/paradigmáticas sobre a corporeidade humana.	CG1 CG9
Coñecer, identificar, distinguir e nominar as diferentes manifestacións da motricidade humana e/ou prácticas corporais.	CG1 CG9
Identificar, seleccionar e consensuar en grupo a elección dun obxecto de estudo vencellado ás CCAFD.	CG1 CG25
Elaborar, presentar e explicar en equipo unha presentación visual sobre o obxecto de estudo.	CG12 CG25 CG26
Aplicar o paradigma sistémico ao coñecemento dos fenómenos vencellados coa actividade físico-deportiva e/ou motricidade humana.	CG1 CG26
Identificar a estrutura básica dunha memoria de investigación.	CG2

Comprender e aplicar con propiedade a linguaxe científica no ámbito académico e profesional.	CG2
Elaborar traballos académicos de forma estruturada e rigurosa. Saber referenciar a documentación.	CG2 CG13 CG26
Buscar información de calidade sobre unha cuestión que interese coñecer.	CG1 CG12 CG26
Entender un documento científico e saber extraer do mesmo a información que sexa de interese.	CG2
Saber que é unha profesión e a súa relación co contexto socio-económico.	CG1
Diferenciar a profesión da ciencia. Distinguir na titulación a dimensión profesional da científica-humanística.	CG13
Coñecer a regulación profesional do ámbito da actividade físico-deportiva.	CG11
Coñecer o Colexio Oficial de Licenciados en Educación Física e en Ciencias da Actividade Física e o Deporte.	CG13
Comprender que é a ética e a necesidade de incorporala na práctica profesional e académica-científica.	CG11 CG13
Considerar o contido dos códigos éticos e deontolóxicos existentes no ámbito das CCAFD.	
Incorporar a reflexión ética na práctica académica.	
Concienciarse da relevancia da formación continua e do compromiso social co ben común.	
Ser receptivo/a e reflexionar sen prexuízos sobre as cuestións e dilemas formulados nas clases.	CG11
Ser flexíbel ante novos supostos sobre as Ciencias da Actividade Física e o Deporte.	CG13 CG26
Participar e interactuar co grupo clase nas dinámicas propostas.	CG25

Contidos

Tema	
1. Nocións xerais e vocabulario epistemolóxico: concepto de Ciencia e correntes principais da Epistemoloxía. Fundamentos do coñecemento da realidade.	1.1. Nocións xerais e vocabulario epistemolóxico. 1.1.1. A epistemoloxía e a ciencia. 1.1.2. O coñecemento e o coñecemento científico. 1.2. Fundamentos do coñecemento da realidade. 1.2.1. A elaboración dun traballo académico. 1.2.2. Procura de información. 1.2.3. A lectura científica. 1.2.4. Manuais de estilo. Aplicación do formato APA (American psychological Association)
2. Epistemoloxía e ciencia. Epistemoloxía e socioloxía da ciencia.	2.1. Características do coñecemento científico. 2.2. O obxecto de estudo. 2.3. A investigación científica. 2.4. As clasificacións das ciencias. 2.5. Os paradigmas. O paradigma sistémico. 2.6. Epistemoloxías feministas e teoría de xénero.
3. Obxecto de estudo, consideración científica, paradigmas epistemolóxicos e historia da Educación Física e das Ciencias da Actividade Física e o deporte.	3.1. O obxecto de estudo das Ciencias da Actividade Física e o Deporte.
4. Matriz disciplinar das Ciencias da Actividade Física e do Deporte. Teorías científicas e fundamentos conceptuais sobre a motricidade, a actividade física e o deporte.	4.1. A configuración disciplinar das Ciencias da Actividade Física e o Deporte. 4.2. A definición semántica do obxecto: da actividade física á motricidade. 4.3. Unha análise sistémica da motricidade humana.
5. Deontoloxía e profesión. Ontoloxía das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.	5.1. Deontoloxía 5.1.1. Ética e profesión. 5.1.2. Códigos deontolóxicos. 5.1.3. As finalidades da educación física e da práctica profesional vencellada ás expresións motrices. 5.1.4. Dilemas morais. 5.2. Profesión 5.2.1. A profesión. 5.2.2. A regulación profesional. 5.2.3. O colexio profesional de Licenciados/as en Educación Física e Ciencias da Actividade Física e do Deporte.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	18	36	54
Resolución de problemas	10	10	20

Traballo tutelado	8	24	32
Estudo de casos	5	5	10
Debate	3	3	6
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	16	18
Traballo	2	0	2
Práctica de laboratorio	1	1	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	- Exposición oral con apoio audiovisual dos contidos conceptuais.
Resolución de problemas	- Traballo sobre os contidos dirixido polo profesor/a. Técnicas grupais participativas.
Traballo tutelado	- Elaboración dun traballo académico. Delimitación dun tema, contextualización, búsqueda de recursos empregando bases de datos, e redacción do traballo. Aplicación do manual de estilo APA. Soporte web.
Estudo de casos	- Análise e lectura comprensiva de documentación académica e científica. - Recopilación e análise do coñecemento común en torno a actividade física e o deporte a través de diferentes soportes. - Análises sistémicas do campo profesional. - Análises sistémicas da configuración académica do grao.
Debate	- Discusión programada sobre situacións vencelladas á delimitación científica e disciplinar das Ciencias da Actividade Física e do Deporte. - Discusión programada sobre situacións terminolóxicas e identidade epistemolóxica. - Crítica de noticias vencelladas con problemáticas epistemolóxicas das Ciencias da Actividade Física e do Deporte

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Supervisión e discusión en titorías grupais e individuais sobre o traballo a desenvolver polo alumnado. Discusión e crítica de lecturas programadas. As tutorías presenciais terán lugar no despacho 225 e as virtuais na aula de profesorado número 915 previa cita. Tamén a través do correo electrónico ou calquer outro medio disponible acordado mutuamente.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Resolución de problemas	Asistencia e participación activa nas prácticas de laboratorio desenvolvidas nas horas dos grupos B	20	CG1 CG2 CG26
Traballo tutelado	Asistencia ás clases C para a supervisión e seguimento do traballo tutelado.	7	CG2 CG12 CG25 CG26
Exame de preguntas de desenvolvemento	Preguntas de desenvolvemento sobre os contidos claves da materia. Perspectiva comprensiva e crítica.	30	CG9 CG11 CG26
Traballo	Entrega do traballo tutelado cumprindo os criterios de avaliación establecidos nas condicións de realización.	33	CG1 CG2 CG12 CG13 CG25 CG26
Práctica de laboratorio	Exposición, defensa oral e participación na discusión dos diferentes traballos tutelados presentados.	10	CG1 CG2 CG12 CG13 CG25 CG26

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para superar a asignatura é imprescindible acadar unha calificación mínima de 5 puntos.

O alumnado "Non asistente" deberá realizar as metodoloxías de "Traballos e Proxectos" e a "Proba de resposta longa, de

desenvolvemento".

De non ter superada a materia na primeira convocatoria, as competencias non adquiridas serán avaliadas na convocatoria de xullo.

Nas convocatorias correspondentes a un mesmo curso académico, consérvanse as cualificacións obtidas polo alumnado. Será necesario repetir as metodoloxías necesarias para conseguir un mínimo de 5 puntos.

As titorías son presenciais. Non se realizará atención titorial por correo electrónico.

As datas oficiais dos exames pódense consultar na web da facultade na ligazón <http://fcced.uvigo.es/es/docencia/examenes>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Rey Cao, Ana, **Ciencia y motricidad. Epistemología de las ciencias de la actividad física y el deporte.**, 1ª ed., Dykinson., 2014

Rey Cao, Ana, **¡Protestar es cardio! La no ideología ideológica en el campo de las prácticas físico-deportivas.**, 2014

Bibliografía Complementaria

Agencia Nacional de Evaluación de la Calidad y Acreditación., **Libro blanco. Título de grado en ciencias de la actividad física y el deporte. Recuperado de http://www.aneca.es/media/150296/libroblanco_deporte_def.pdf**, ANECA, 2004

Barbero González, José Ignacio, **La escolarización del cuerpo: reflexiones en torno a la levedad de los valores del capital cuerpo en educación física.**, 2005

Cagigal, José M^a., **José María Cagigal. Obras selectas. Volumen II. Deporte, pulso de nuestro tiempo. El deporte en la sociedad actual. Cultura intelectual y cultura física.**, 1ª ed., Comité Olímpico Español; Ente de Promoción Deportiv, 1996

Devís Devís, J. Martínez Moya, P y Villamon Herrera, J., **La profesionalización de la Educación Física: caracterización y evolución del conocimiento científico. En S. García (Coord.) Congreso Internacional de Historia de la Educación Física. (pp. 149-156).**, 1ª ed., Universidad de Salamanca y Gymnos., 2002

Martín Acero, Rafael, González Valeiro, Miguel (eds.), **Educación física e deporte no século XXI. VI Congreso Galego de Educación Física. Vol.1: Simposio Internacional de consenso José María Cagigal.**, 1ª ed., A Coruña: Universidade da Coruña. Disponible en h, 1998

Oña, Antonio, **La ciencia en la actividad física: viejos y nuevos problemas.**, 2002

Red Internacional de investigadores en motricidad humana, **La ciencia de la motricidad humana (CMH) como área autónoma de conocimiento: Trayectorias desde la Red Internacional de Investigadores en Motricidad Humana.**, 2006

Rey Cao, Ana y Canales Lacruz, Inma, **Discurso epistémico para una ciencia de la motricidad.**, 2007

Sergio, Manuel, **Um corte epistemológico.**, 1ª ed., Instituto Piaget, 1999

Vicente Pedraz, Miguel, **Teoría pedagógica de la actividad física.**, 1ª ed., Gymnos, 1987

Vicente Pedraz, Miguel, **La educación física como ideología del poder: la construcción de las creencias pedagógicas en torno a las enseñanzas escolares del cuerpo.**, 2009

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Estatística: Metodoloxía da investigación e estatística na actividade física e o deporte/P02G050V01302

Outros comentarios

Asistencia de forma continua a clase.

Lectura da bibliografía recomendada.

Actitude e predisposición ao pensamento crítico e analítico atinguindo dende os contidos da materia, a súa metodoloxía e o propio profesor.

Plan de Continxencias

Descrición

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

- Metodoloxías docentes que se manteñen:; lección maxistral, titoría en grupo, traballo tutelado, estudo de casos, traballos de aula ou prácticas de laboratorio

- Metodoloxías docentes que se modifican:

As leccións maxistrais serán realizadas de maneira telemática ben on line ou mediante grabación de vídeo.

Seminarios, titorías en grupo ou traballos tutelados: realizándose de forma individualizada ou por grupos (máximo 8

membros) de maneira telemática.

Prácticas de laboratorio: realizaranse traballos por grupos que deberán reunirse de maneira telemática e presentarán as súas conclusións e resultados periódicamente, (semanal o bisemanalmente). Tenderase o emprego do Faitic e todas as ferramentas que dispoñan, aplicacións móbiles e ferramentas como Doodle ou Google forms.

-Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías): realizaranse previa cita na dirección de correo electrónico de calquera dos profesores e nos despachos virtuais de cada un deles.

Alberto Figueira: 915

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

-Probas que se modifican

Estudo de casos: incrementase o peso da nota neste apartado, pasando o 30%

Examen tipo pregunta a desenrolar e pregunta curta => peso do 20% da nota. Para poder superar esta parte da avaliación o alumnado terá que acadar unha calificación mínima de 5 sobre 10 puntos neste apartado.

Prácticas de laboratorio. Avaliarase a calidade dos traballos e a participación activa. => Peso do 25% da nota.

Seminario. Avaliarase a calidade dos traballos e a participación activa. => Peso do 25%

-Información adicional

DATOS IDENTIFICATIVOS**Estatística: Metodoloxía da investigación e estatística na actividade física e o deporte**

Materia	Estatística: Metodoloxía da investigación e estatística na actividade física e o deporte			
Código	P02G050V01302			
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	2	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Estatística e investigación operativa			
Coordinador/a	Iglesias Pérez, María Carmen			
Profesorado	Iglesias Pérez, María Carmen Novegil Souto, José Vicente			
Correo-e	mcigles@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias

Código	
CG2	Coñecemento e comprensión da literatura científica do ámbito da actividade física e o deporte.
CG11	Coñecemento e comprensión dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional.
CG12	Aplicación das tecnoloxías da información e comunicación (TIC) ao ámbito das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.
CG13	Hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional.
CG25	Habilidade de liderado, capacidade de relación interpersoal e traballo en equipo.
CG26	Adaptación a novas situacións, a resolución de problemas e a aprendizaxe autónoma.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Comprender a literatura científica do ámbito da actividade física e o deporte, no relativo aos métodos estatísticos de investigación que frecuentemente aparecen na mesma.	CG2
Saber aplicar as tecnoloxías da información e comunicación (TIC) ao ámbito das Ciencias da Actividade Física e do Deporte e especificamente manexar software estatístico e recursos de Internet.	CG12
Desenvolver habilidades de traballo en equipo, incidindo no compromiso co traballo de grupo e a relación interpersoal sen aproveitarse do traballo dos compañeiros.	CG25
Desenvolver habilidades para a adaptación a novas situacións, á resolución de problemas e á aprendizaxe autónoma.	CG26
Desenvolver hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional.	CG13
Coñecer e actuar dentro dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional, incidindo no relativo á obtención de datos, o segredo estatístico e a non manipulación de resultados.	CG11
Fomentar a sensibilidade cara aos valores propios do pensamento científico: o cuestionamiento das ideas intuitivas, a análise crítica das observacións, a necesidade de verificación, a capacidade de análise e síntese, a argumentación e toma de decisións desde criterios racionais.	CG2 CG13 CG26

Contidos

Tema	
Tema 1. Método de investigación científica na actividade física e o deporte. Pasos e elementos do proceso de investigación.	Subtema: Introducción á investigación en actividade física e deporte 1.1 A ciencia e o método científico de resolución de problemas. 1.2 Partes dun artigo de investigación. 1.3 Tipos de investigación: analítica, descritiva, experimental, cualitativa. 1.4 Fiabilidade e validez dunha investigación científica.

Tema 2. Análise de datos e estatística aplicada. Subtema: Introducción á Estatística. Análise descritiva unidimensional.
 2.1 Definición de Estatística e a súa relación coa investigación científica.
 2.2 Conceptos básicos de mostraxe e descrición de datos.
 2.3 Táboas de frecuencias e representacións gráficas.
 2.4 Medidas de posición, dispersión e forma.

Subtema: Análise descritiva bidimensional.
 3.1 Táboas de continxencia, gráficas e medidas de asociación para atributos.
 3.2 Comparación descritiva dunha variable numérica en dúas ou máis grupos.
 3.3 Covarianza e correlación lineal.
 3.4 Regresión lineal simple.

Subtema: Introducción á Inferencia Estatística e modelos de probabilidade.
 4.1. Introducción á Inferencia Estatística.
 4.2. Necesidade da probabilidade e as variables aleatorias: conceptos básicos.
 4.3. A distribución Normal. Aplicacións.
 4.4. Estimadores: media e proporción mostrais.
 4.5. Cálculo do tamaño da mostra.
 4.6. Intervalos de confianza para a media e proporción.

Subtema: Contrastes de Hipóteses
 5.1 Definición e metodoloxía clásica dun contraste: tipos de hipóteses, erros asociados ao contraste, nivel de significación, rexión de rexeitamento.
 5.2 Nivel crítico ou p-valor.
 5.3 Enunciado de hipótese e interpretación dos principais contrastes: de normalidade, chi-cadrado de independencia, proba t de comparación de medias, de incorrelación.

Tema 3. Introducción á informática aplicada á estatística. Subtema: Análise de datos reais con Calc e R Commander.
 6.1 Análise descritiva unidimensional.
 6.2 Análise descritiva bidimensional.
 6.3 Contrastes de hipóteses e Intervalos de confianza.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	11.25	11.25	22.5
Resolución de problemas	11.25	11.25	22.5
Traballo tutelado	1	24	25
Prácticas con apoio das TIC	26	0	26
Flipped Learning	0	13	13
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	15	17
Práctica de laboratorio	4	20	24

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos fundamentos teóricos, que deberán estudarse fóra de clase. Ao principio de cada tema proporcionarase aos alumnos apuntes e/ou material para un mellor seguimento da clase.
Resolución de problemas	Resolución de exercicios e actividades de forma individual e/ou en grupo propostas polo profesor nun boletín asociado a cada tema para reforzar os conceptos da clase maxistral.
Traballo tutelado	Os alumnos realizarán un traballo de análise de datos centrado na aplicación e interpretación dos conceptos e técnicas estatísticas da materia. O traballo realizarase de forma grupal.

Prácticas con apoio das TIC	<p>Traballo dirixido polo profesor.</p> <p>Consiste no manexo de software estatístico para a análise de datos por parte de cada alumno. Fundamentalmente usaranse EXCEL ou CALC, e R Commander.</p> <p>En cada tema, traballarase sobre o computador seguindo un guión para aprender a aplicación, cálculo e interpretación dos conceptos e técnicas básicas de estatística sobre arquivos de datos, a maioría reais.</p> <p>Respecto ao tema 1, as prácticas céntranse na análise de artigos de investigación: tipo de investigación, estrutura: hipótese, metodoloxías, resultados e conclusións.</p>
Flipped Learning	O traballo previo e posterior ás prácticas de computador na aula abordárase coa metodoloxía de aula inversa, incorporando elementos de gamificación.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Calquera dúbida resolverase nas titorías habituais dos profesores. As titorías poderán realizarse por medios telemáticos previa cita. - Despachos virtuais dos profesores en Campus Remoto: José Vicente Novogil Souto: Despacho 1765 M ^a Carmen Iglesias Pérez: Despacho 1291 -Pedir cita utilizando preferentemente a mensaxería da materia na plataforma de teledocencia. -Habilitaranse foros de dúbidas na plataforma de teledocencia.
Probas	Descrición
Práctica de laboratorio	Calquera dúbida resolverase nas titorías habituais dos profesores. As titorías poderán realizarse por medios telemáticos previa cita. - Despachos virtuais dos profesores en Campus Remoto: José Vicente Novogil Souto: Despacho 1765 M ^a Carmen Iglesias Pérez: Despacho 1291 -Pedir cita utilizando preferentemente a mensaxería interna da materia na plataforma de teledocencia. - Habilitaranse foros de dúbidas na plataforma de teledocencia.
Resolución de problemas e/ou exercicios	Calquera dúbida resolverase nas titorías habituais dos profesores. As titorías poderán realizarse por medios telemáticos previa cita. - Despachos virtuais dos profesores en Campus Remoto: José Vicente Novogil Souto: Despacho 1765 M ^a Carmen Iglesias Pérez: Despacho 1291 -Pedir cita utilizando preferentemente a mensaxería da materia na plataforma de teledocencia -Habilitaranse foros de dúbidas na plataforma de teledocencia

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Traballo tutelado	Avaliación do traballo grupal.	20	CG2 CG11 CG12 CG13 CG25 CG26
	Cada actividade de grupo terá unha nota, que se trasladará aos compoñentes do grupo segundo a súa contribución. Ao final calcularase unha nota media (ponderada, se procede) de todas as actividades.		
Resolución de problemas e/ou exercicios	Exame final de preguntas curtas e exercicios sobre os conceptos e técnicas expostos e traballados na aula de teoría.	40	CG13 CG26
	Avalíase a aprendizaxe da metodoloxía sesión maxistral e resolución de problemas e exercicios dos boletíns da aula de teoría.		
	Poderase recoñecer até un 10% de actividades de avaliación continuada.		
Práctica de laboratorio	Avalíase a aprendizaxe das prácticas na aula de informática.	40	CG2 CG12 CG13 CG26
	Haberá dúas opcións: 1- Avaliación continua. 2-Exame final.		
	Para participar na avaliación continua é obrigatorio presentar polo menos o 80% das actividades avaliáveis (test e talleres) e alcanzar 5 puntos en media. Valorarase o traballo continuado mediante elementos de gamificación.		
	En caso de non superar a avaliación continua, o exame final consistirá nunha proba práctica presencial na aula de informática.		

Outros comentarios sobre a Avaliación

Na parte práctica de computador necesítase un 5 para calcular o promedio final.

No exame de teoría será necesaria unha nota mínima de 4,5 para calcular o promedio final.

Se algún alumno non traballa sistemáticamente nas actividades de grupo, poderá ser expulsado do mesmo, seguindo un protocolo establecido ao principio de curso.

En caso de plaxio nalgunha actividade de avaliación continua, perderase automaticamente o dereito a este tipo de avaliación.

Na segunda convocatoria repetirase a mesma estrutura de exames que durante o curso, para que cada alumno recupere a parte que lle corresponda.

As actividades de grupo non serán recuperables na convocatoria de xullo.

Dun curso para outro, non se gardarán exames superados ou partes da materia.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Barriopedro, M.I. y Muniesa, C., **Análisis de datos en las Ciencias de la Actividad Física y del Deporte**, Pirámide, 2012

Thomas, J.R. y Nelson, J.K., **Métodos de investigación en actividad física**, Paidotribo, 2007

Gómez Ruano, M. A. y Lago Peñas, C., **Los números del gol: Cómo ayudar a tomar decisiones en el fútbol a partir del análisis de datos**, Great Britain: los autores, 2018

Bibliografía Complementaria

Ortega, E. et al., **Manual de estadística aplicada a las ciencias de la actividad física y el deporte**, Murcia: DM, 2009

Sánchez Zuriaga, D., **Estadística aplicada a la fisioterapia, las ciencias del deporte y la biomecánica**, Madrid: CEU, D. L., 2011

Peña, D. y Romo, J., **Introducción a la estadística para las ciencias sociales**, McGraw-Hill, 1999

Cao, R. et al., **Introducción a la estadística y sus aplicaciones**, Pirámide, 2001

Ríos, F. et al., **Bioestadística: métodos y aplicaciones**, Universidad de Málaga, 1999

Namakforoosh, M., **Metodología de la investigación**, Limusa, 2002

Carlberg, C.G., **Análisis estadístico con Excel**, Madrid: Anaya Multimedia, 2012

Pérez López, C., **Estadística Aplicada a través de Excel**, Prentice Hall, 2002

<http://knuth.uca.es/moodle/mod/resource/view.php?id=1126>,

<http://www.aulafacil.com/Excel/temario.htm>,

<https://estadisticaorquestainstrumento.wordpress.com/>,

Recomendacións

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerteza e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada polo COVID-19, a Universidade de Vigo establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou parcialmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun modo máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

Metodoloxías docentes que se manteñen

Mantéñense todas as metodoloxías docentes con clases síncronas mediante Campus Remoto e apoio da plataforma de teledocencia da Universidade.

Metodoloxías docentes que se modifican

Ningunha

Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

As titorías poderán realizarse por medios telemáticos previa cita.

- Despachos virtuais dos profesores en Campus Remoto:

José Vicente Novegil Souto: Despacho 1765

Mª Carmen Iglesias Pérez: Despacho 1291

-Pedir cita utilizando preferentemente a mensaxería da materia na plataforma de teledocencia

-Habilitaranse foros de dúbidas na plataforma de teledocencia

Modificacións (si proceden) dos contidos a impartir
Ningunha

Bibliografía adicional para facilitar o auto-aprendizaxe
Ningunha

Outras modificacións
Ningunha

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

No caso de que os exames finais non poidan ser presenciais, faranse mediante o campus remoto e a plataforma de teledocencia.

* Información adicional
Ninguna

DATOS IDENTIFICATIVOS**Fundamentos dos deportes colectivos I**

Materia	Fundamentos dos deportes colectivos I			
Código	P02G050V01303			
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descritores	Creditos ECTS 9	Carácter OB	Curso 2	Cuadrimestre 1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Silva Alonso, Telmo Viaño Santasmarinas, Jorge Juan			
Profesorado	Silva Alonso, Telmo Viaño Santasmarinas, Jorge Juan			
Correo-e	telmosilva@uvigo.es jorgeviano@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Principios para o desenvolvemento físico, técnico e táctico de xogadores/as de baloncesto e balonmán.			

Competencias

Código			
CG7	Coñecemento e comprensión dos fundamentos, estruturas e funcións das habilidades e patróns da motricidade humana.		
CG10	Coñecemento e comprensión dos fundamentos do deporte.		
CG12	Aplicación das tecnoloxías da información e comunicación (TIC) ao ámbito das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.		
CG13	Hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional.		
CG14	Manexo da información científica básica aplicada á actividade física e ao deporte nas súas diferentes manifestacións.		
CG24	Actuación dentro dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional.		
CG25	Habilidade de liderado, capacidade de relación interpersoal e traballo en equipo.		
CG26	Adaptación a novas situacións, a resolución de problemas e a aprendizaxe autónoma.		
CE1	Capacidade para deseñar, desenvolver e avaliar os procesos de ensino-aprendizaxe relativos á actividade física e ao deporte con atención ás características individuais e contextuais das persoas		
CE2	Capacidade para promover e avaliar a formación de hábitos perdurables e autónomos de práctica de actividade física e deporte entre a poboación escolar		
CE3	Capacidade para aplicar os principios fisiolóxicos, biomecánicos, comportamentais e sociais, na proposta de tarefas nos procesos de ensino-aprendizaxe a través da actividade física e o deporte		
CE4	Capacidade para identificar os riscos que se derivan para a saúde dos escolares debido á práctica de actividades físicas inadecuadas		
CE6	Capacidade para seleccionar e saber utilizar o material e equipamento deportivo adecuado para cada tipo de actividade nos procesos de ensino-aprendizaxe a través da actividade física e do deporte		

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias	
APLICACIÓN DAS TECNOLOXÍAS DA INFORMACIÓN E COMUNICACIÓN (Tics) Ao ÁMBITO DO BALONCESTO E O BALONMÁN	CG7 CG12	CE1 CE2 CE3 CE6
HABILIDADE DE LIDERADO, CAPACIDADE DE RELACIÓN INTERPERSOAL E TRABALLO *ENEQUIPO	CG25	CE4
ADAPTACIÓN A NOVAS SITUACIÓNS, A RESOLUCIÓN DE PROBLEMAS E A APRENDIZAXE AUTÓNOMA	CG26	
HÁBITOS DE EXCELENCIA E CALIDADE NO EXERCICIO PROFESIONAL	CG13	CE4
ACTUACIÓN DENTRO DOS PRINCIPIOS ÉTICOS NECESARIOS PARA O CORRECTO EXERCICIO PROFESIONAL	CG10 CG13 CG24	CE3 CE4
CAPACIDADE PARA DESEÑAR, DESENVOLVER E AVALIAR Os PROCESOS DE ENSINO - APRENDIZAXE RELATIVOS AOs DEPORTES DE BALONCESTO E BALONMÁN, CON ATENCIÓN ÁS CARACTERÍSTICAS INDIVIDUAIS E *CONTEXTUALES DAS PERSOAS.		CE1 CE2 CE4
CAPACIDADE PARA PROMOVER E AVALIAR A FORMACIÓN DE HÁBITOS *PERDURABLES E AUTÓNOMOS DE PRÁCTICA DO BALONCESTO E O BALONMÁN	CG10 CG13	CE2

CAPACIDADE PARA APLICAR Os PRINCIPIOS *FISIOLÓGICOS, *BIOMECÁNICOS, *COMPORTAMENTALES, E SOCIAIS, NO ÁMBITO DO BALONCESTO E O BALONMÁN	CG10 CG25	CE3 CE4 CE6
CAPACIDADE PARA IDENTIFICAR Os RISCOS QUE SE DERIVAN PARA A SAÚDE DA PRÁCTICA DO BALONCESTO E O BALONMÁN DE FORMA INADECUADA	CG13	CE4
CAPACIDADE PARA SELECCIONAR E SABER UTILIZAR O MATERIAL E EQUIPAMENTO DEPORTIVO ADECUADO PARA O BALONCESTO E O BALONMÁN		CE6
MANEXO DA INFORMACIÓN CIENTÍFICA BÁSICA APLICADA Ao ÁMBITO DO BALONCESTO E O BALONMÁN	CG10 CG14	

Contidos

Tema

1.- FUNDAMENTACIÓN TEÓRICA DO BALONMÁN	TEMA 1. ASPECTOS TEÓRICOS BÁSICOS 1.1. Orixe e evolución do balonmán. 1.2. Contextualización do balonmán nos tres ámbitos de intervención 1.3. Terminoloxía, simboloxía e representación gráfica
2.- FUNDAMENTOS TÉCNICO-TÁCTICOS E DIDÁCTICOS DO BALONMÁN.	TEMA 2. ANÁLISE DA ESTRUTURA DE XOGO DE O BALONMÁN 2.1. Análise formal 2.2. Análise funcional 2.3. Regulamento: análise desde o punto vista formal e funcional 2.3.1. Regulamento adaptado para fases de formación: Mini-balonmán 2.3.2. Regulamento non adaptado (convencional)

3. ESTRUCTURA FORMAL E FUNCIONAL DO BALONMÁN.

TEMA 3. FUNDAMENTOS INDIVIDUAIS

3.1. As intencións técnico-tácticas dos roles estratéxicos (o que)

3.1.1. Porteiro.

3.1.2. Ofensivos: ACB e ASB

3.1.3. Defensivos: DASB e DACB.

3.1.4. Metodoloxía práctica específica das intencións técnico-tácticas individuais (táctica individual)

TEMA 4. FUNDAMENTOS COLECTIVOS: TÁCTICOS GRUPAIS E DE EQUIPO (SISTEMAS)

4.1. Táctica Colectiva de Grupo (Táctica Grupal)

4.1.1. Ofensivos

- Elementais (superioridade): Situacións de Asimetría Táctica (en superioridade)

- Simples (igualdade): Circulación do Balón / ou Circulación dos Xogadores

- Básicos: Pase e vai. Penetracións sucesivas. Cruces. Cortinas. Permutas. Bloqueos. Pantallas.

- Complexos: Circulacións Complexas. Procedementos Tácticos (en Situacións Especiais)

4.1.2. Defensivos

- Inmediatos: repartición inicial de zonas e tarefas ou distribución de responsabilidades

- Preventivos: Basculación. Cobertura.

- Reactivos: Defensa ante o Pase e Vai. Deslizamento, a Barreira Dinámica. Dobraxe. Cambio de Opoñente (e Contrabloqueo).

Colaboración Defensa-Porteiro

- Activos: Flotación. Ataque ao Impar. Dous Contra Un

4.1.3. Metodoloxía práctica específica da táctica colectiva: fases de aprendizaxe

- Fase de aprendizaxe inicial globalizado

- Fase de aprendizaxe específica analítico e en postos específicos

- Fase de perfeccionamento.

4.2. Táctica Colectiva de Equipo

4.2.1. Sistemas

- Ofensivos: Ataque posicional, Contraataque

- Defensivos: Defensa ao ataque posicional, Repregamento defensivo.

4.2.2. Metodoloxía práctica específica

- Formas de xogo para o desenvolvemento dos sistemas ou Xogo libre

ou Xogo dirixido: Xogo posicional ou en postos específicos. Xogo circulante ou en circulación

ou Xogo prefabricado (xogadas)

4.- O PROCESO DE INICIACION DEPORTIVA NO BALONMÁN

TEMA 5. O PROCESO DE FORMACIÓN DE O DEPORTISTA DE DEPORTES DE COOPERACIÓN-OPOSICIÓN: O MODELO TÁCTICO.

- 5.1. Interpretación conductista vs cognitivista de a persoa-deportista (e a súa motricidad-conduta)
- 5.2. Perspectivas ou teorías históricas de a aprendizaxe (orixe de as metodoloxías)
 - 5.2.1. Asociacionista
 - 5.2.2. Globalizada ou de a forma.
 - 5.2.3. Fenómeno-estructuralista (modelo sistémico)
- 5.3. Metodoloxías
 - 5.3.1. Analíticas
 - 5.3.2. Globalistas
 - 5.3.3. Ecléctica: xogos modificados/reducidos aplicados a a iniciación, utilizando a procura como estratexia.
- 5.4. Etapas en o proceso de formación de o deportista
- 5.5. Categorías de competición vs etapas de formación

TEMA 6. PERCEPCIÓN E CONDUTA TÁCTICA EN O BALONMANO

- 6.1. Aspectos básicos e bases neurofisiolóxicas
- 6.2. Percepción visual consciente e inconsciente
- 6.3. Aprendizaxe consciente e inconsciente
- 6.4. Visión central e visión periférica:
- 6.5. As estratexias visuais
- 6.6. Percepción e creatividade
- 6.7. Recomendacións metodolóxicas para a adquisición de as estratexias visuales.

TEMA 7. MODELOS DE INICIACIÓN DEPORTIVA

- 7.1. Tradicionais Técnicos vs Comprensivos
- 7.2. Verticais vs Horizontais (principio de transferencia)
- 7.3. Tipoloxías de Modelos Comprensivos
- 7.3. Outros modelos de iniciación deportiva: Educación Deportiva, Responsabilidade Persoal e Social, etcétera.
- 7.4. Idade e etapa de formación, correspondencia segundo modelos.

TEMA 8. MODELOS DE INICIACIÓN A Os DEPORTES DE COOPERACIÓN-OPOSICIÓN. ETAPAS Ou FASES DE ENSINO-APRENDIZAXE.

- 8.1. Exemplos de diversos autores.
- 8.2. Análise de vantaxes e desvantajas de cada modelo para a adquisición de diferentes aspectos individuais e colectivos de xogo
- 8.3. Elementos didácticos de cada fase de xogo.
Avaliación inicial ou identificación de o nivel de xogo: análise de comportamentos observados vs desexados
Definición de obxectivos didácticos: toma de decisións sobre a fase de o modelo a ensinar-aprender (adestrar).
Selección de contidos didácticos
Situacións prácticas (actividades)
Recomendacións metodolóxicas

TEMA 9. Profundización en os elementos didácticos para o ensino-aprendizaxe de a táctica grupal colectiva.

- 9.1. Características fundamentais de as tarefas tácticas
- 9.2. Elementos básicos de a estrutura xeral de o modelo táctico
- 9.3. Variables ou compoñentes operativos básicos de o modelo táctico.
Deseño de situacións de ensino-aprendizaxe
- 9.4. Exemplo de Teorías elaboradas para o deseño de situacións tácticas (Ej. Teoría escalonada de Roth)
- 9.5. Deseño de Sesións
 - 9.5.1. Estructura dunha sesión
 - 9.5.2. Proposta de situacións/tareas didácticas para cada fase do modelo de iniciación elixido.

TEMA 10. BALONMANO RECREATIVO PARA TODOS

- 11.1. Persoas con necesidades educativas específicas
 - 10.1.1. Discapacidade visual
 - 10.1.2. Discapacidade motriz (cadeira de rodas)
- 10.2. Outros ámbitos e obxectivos
 - 10.2.1. Recreativo en contorna natural: balonmano praia

CONTIDOS DE BALONCESTO (BLOQUES TEMÁTICOS)	TEMAS E SUBTEMAS
1. Fundamentación teórica do baloncesto	1.1 Descrición xeral de a modalidade. 1.2 Orixe e evolución de o xogo. 1.3 Contextos de práctica. 1.4 Símboloxía para a representación gráfica.
2. Fundamentos técnico-tácticos e didácticos do baloncesto.	2.1 Regras básicas FIBA e NBA. 2.2 Carga física do partido e características fisiolóxicas de xogadores/as. 2.3 Indicadores estatísticos de rendemento.
3. Estructura formal e funcional do baloncesto.	3.1 Modelos de execución das accións do xogador/a en fase ofensiva. 3.2 Modelos de execución das accións do xogador/a en fase defensiva. 3.3 Métodos para o ensino-aprendizaxe dos fundamentos técnicos. 3.4 Principios básicos da táctica individual. 3.5 Principios básicos da táctica de equipo. 3.6 Métodos para o ensino-aprendizaxe dos fundamentos tácticos. 3.7 Introducción ó adestramento de xogadores/as e equipos.
4. O Proceso de iniciación deportiva no baloncesto	4.1 Periodos críticos e sensibles. 4.2 Fases para o desenvolvemento do talento deportivo. 4.3 Fases no proceso de iniciación deportiva.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Saídas de estudo	2	0	2
Prácticas de laboratorio	38	38	76
Estudo previo	0	18	18
Traballo tutelado	0	22	22
Aprendizaxe colaborativa	0	10	10
Lección maxistral	30	45	75
Exame de preguntas obxectivas	2	20	22

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Saídas de estudo	BALONMÁN: Existe a posibilidade de desprazarse a eventos deportivos de balonmán de polo menos dúas categorías diferentes para a observación en tempo real dos fundamentos técnico-tácticos do balonmán por parte de xogadores/as federados/as. O alumnado deberá facer o traballo solicitado na ficha deseñada para ese efecto co obxectivo de adquirir competencias de observación, rexistro e análise sistemática do xogo. Outra das saídas podería consistir na experimentación dunha modalidade máis recreativa do balonmán convencional (balonmán praia, etcétera) é espazos específicos para a súa práctica. Ditas saídas están supeditadas á a aprobación por parte da Xunta de Centro e estar dotadas economicamente para poder realizar o traslado a través da "Convocatoria de Saídas de Campo" anual.
Prácticas de laboratorio	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de habilidades básicas e/ou específicas e procedimentales relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvolveranse en espazos especiais con equipamento especializado: pavillón da Facultade (campo de xogo de baloncesto e de balonmán), tamén poderán utilizarse espazos naturais adaptados convenientemente (praia, campos máis pequenos, etc.).
Estudo previo	BALONMANO: Se solicitará a los estudiantes la lectura y/o estudio PREVIO a la asistencia a las prácticas y teóricas de diferentes recursos didácticos (lecturas, visionado de videos, etcétera). Se solicitarán evidencias de su ejecución, paralelamente a esta lectura y/o estudio previo, que podrán consistir, p. ej., en la elaboración de resúmenes, respuestas a cuestionarios, etc.. que tendrán una asignación porcentual de la nota (se calificarán).
Traballo tutelado	BALONMÁN: Proxecto de planificación de adestramento e competición individualizada a un caso (p. ex. neno, equipo...) Definirase nun guión escrito a disposición na plataforma FAITIC.
Aprendizaxe colaborativa	BALONMÁN: O grupo de prácticas constituirase en equipos de balonmán. Devandito equipos deberán planificar, deseñar e pór en práctica nas prácticas, as situacións e problemas que se expoñan polo profesorado de forma colaborativa, asumindo cada un as funcións que se decidan no grupo de forma rotatoria.

Lección maxistral Exposición por parte do profesorado dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo alumnado.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Sería necesario a asistencia polo menos a unha tutoría concertada co profesorado para a súa orientación correcta, revisión previa entrega, etcétera.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas	
Prácticas de laboratorio	<p>BALONCESTO: Asistencia obrigatoria (un mínimo de 90 % de asistencia). Avaliación do esforzo e a realización de actividades de aprendizaxe. 25% da cualificación final.</p> <p>BALONMÁN: 2,5% sobre 100% a condición de que o estudante alcanza o requisito mínimo: 80% de asistencia. En caso contrario non poderá optar a este 5% e estará obrigado a presentarse ao exame práctico final.</p> <p>Este é un requisito imprescindible para poder ser avaliado no resto de probas con porcentaxe na nota final da avaliación continua (estudo previo 20% e traballo tutelado 30%)</p> <p>En caso de ausencia nalgunha práctica que desexe xustificarse, debe presentarse a documentación pertinente nun prazo máximo de 15 días despois de dita ausencia. Non se admitirán xustificantes despois deste período salvo baixa permanente xustificada.</p> <p>Si a asistencia final non chega ao 80% mínimo, os xustificantes constituirán evidencias a valorar polo profesorado pero en ningún caso suporá que se considere a práctica como realizada ou como asistencia.</p>	13.75	CG7 CG10 CG13 CG24 CG25	CE1 CE2 CE3 CE4 CE6
Estudo previo	<p>BALONMÁN (10% sobre o 100%): Solicitarase aos estudantes a lectura e/ou estudo PREVIO á asistencia ás prácticas e teóricas de diferentes recursos didácticos (lecturas, visionado de vídeos, cubrir cuestionarios, etcétera). Requisito mínimo de 5 sobre 10 en cada evidencia presentada para a súa aprobación. Requisito mínimo de 5 sobre 10 no apartado na súa globalidade.</p> <p>Solicitaranse evidencias da súa execución, paralelamente a esta lectura e/ou estudo previo, que poderán consistir, p. ex., na elaboración de resumos ou presentacións, respostas a cuestionarios, etc.. que terán unha asignación porcentual da nota (cualificaranse).</p> <p>A súa entrega será definida polo profesorado durante as clases presenciais teóricas e prácticas, do mesmo xeito que as condicións de tempo e forma.</p> <p>A cualificación máxima de cada actividade (de lectura, exercicio, visionado, etcétera.) será o resultado de dividir o total asinado a este apartado (20% en balonmán) entre o número de lecturas/exercicios/visionados que se realizaron ao final do semestre.</p> <p>Este apartado forma parte da avaliación continua durante o semestre (iranse entregando diferentes partes ao longo do semestre de docencia). Non será posible presentar devandito traballo para ser avaliado na convocatoria de xullo senón realizouse anteriormente as entregas en tempo e forma durante o semestre.</p>	5	CG7 CG12 CG14 CG26	CE1 CE2 CE4 CE6

Traballo tutelado	BALONMÁN 30% do 100%. Requisito mínimo: 5 sobre 10. Proxecto de adestramento e competición en grupos (equipos) dentro do grupo de clase, planificando os contidos técnico-tácticos de forma adaptada aos obxectivos de cada sesión e ás características do equipo.	15	CG12 CG25 CG26	CE1 CE3
Este apartado forma parte da avaliación continua durante o semestre (iranse entregando diferentes partes ao longo do semestre de docencia).				
Non será posible presentar devandito traballo para ser avaliado na convocatoria de xullo senón realizouse anteriormente as entregas en tempo e forma durante o semestre.				
Aprendizaxe colaborativa	BALONMÁN: 35% sobre o 100%. Deberanse cumprir en tempo e forma coa entrega, presentación ou calquera outra evidencia que o profesorado demande ao conxunto do equipo de traballo ou a calquera membro do equipo individualmente. Cada evidencia terá un valor máximo resultado de dividir o valor total deste apartado entre o número de evidencias que se soliciten.	17.5	CG24 CG25 CG26	CE1 CE3 CE6
Lección maxistral	BALONMÁN: 2,5% sobre 100% a condición de que se alcance o requisito mínimo. Requisito mínimo: 50% de asistencia e participación activa nas actividades propostas durante devandita metodoloxía nas clases teóricas de aula.	1.25	CG10	CE1
Exame de preguntas obxectivas	BALONCESTO:proba escrita 75 % da cualificación final. BALONMÁN: 20% sobre o 100%. Requisito mínimo: 5 sobre 10 para a súa aprobación.	47.5	CG7 CG14	CE1 CE2 CE4 CE6
Devandito exame pode ser dividido en varios parciais mediante probas escritas (presencial ou virtual, segundo as circunstancias).				
Estas probas tamén serán parte da avaliación continua que exige de exame final teórico en caso de ser superadas. No entanto, si ditas probas non se superan co mínimo exixible, a materia correspondente deberá recuperarse en exame final (escrito ou virtual segundo proceda, véxase calendario de exames).				
Non se gardarán as partes aprobadas para a seguinte edición ou convocatoria salvo anuncio expreso do profesorado por anuncio ou correo electrónico a todo o alumnado.				

Outros comentarios sobre a Avaliación

BALONCESTO

- Poderase facer un traballo voluntario de acordo previo co profesor sobre o tema para mellorar a cualificación final (ata un 10 % da mesma).
- Os criterios para a convocatoria de xullo serán os mesmos (25% + 75%) que os aplicados na primeira convocatoria. Os alumnos/as que non alcanzaron o nivel mínimo de asistencia a clase (90%) terán que facer un exame práctico consistente na resolución dun suposto práctico e a execución de habilidades específicas e tarefas na pista.

BALONMÁN

- Proponse un sistema de avaliación continua de traballo-avaliación durante o semestre.
- O cumprimento de cada un dos requisitos mínimos de cada metodoloxía/proba definida pode eximir da realización do exame final teórico ou práctica, segundo proceda.
- O inclumpimento dun ou varios dos requisitos mínimos de cada metodoloxía/proba definida, obrigan a presentarse ao exame final do dicir parte (teórica e/ou práctica, segundo proceda).
- Para que as diferentes metodoloxías/probas definidas a continuación sexan cualificadas debe cumprirse cos requisitos de tempo e forma segundo as condicións establecidas para ese efecto polo profesorado durante o transcurso das clases teórico-prácticas, podendo quedar excluídos da posibilidade de cualificación por este motivo.

AVALIACIÓN CONTINUA DA PARTE TEÓRICA

- Teóricas (asistencia e participación activa)(5%, requisito mínimo de 5 sobre 10 para a súa aprobación)

- Estudo previo e evidencias da súa realización (requisito mínimo de 5 sobre 10 para a súa aprobación)
- Exames de preguntas obxectivas (proba escrita) (30%, requisito mínimo para a súa aprobación: 5 sobre 10)

AVALIACIÓN CONTINUA DA PARTE PRÁCTICA

Prácticas (asistencia e participación activa)(5%, requisito mínimo de 8 sobre 10 para a súa aprobación)
 Estudo previo e evidencias da súa realización (requisito mínimo de 5 sobre 10 para a súa aprobación)
 Aprendizaxe colaborativo (10%, non hai requisito mínimo)

AVALIACIÓN CONTINUA DA PARTE TEÓRICA-PRÁCTICA

Traballo tutelado (30%, requisito mínimo para a súa aprobación: 5 sobre 10)

AVALIACIÓN FINAL

- esta avaliación será aplicable nos estudantes que non alcancen un ou varios de requisitos mínimos tanto da parte teórica como práctica.
- o estudante deberá presentarse a un exame final da parte que corresponda establecido no calendario oficial de exames da titulación publicado na web da facultade.
 - Exame Teórico Escrito: 30% de valor máximo, requisito mínimo de 5 sobre 10 para superalo.
 - Exame Práctico ou proba/traballo que determinará o profesorado en substitución do exame práctica: 40% de valor máximo, requisito mínimo de 5 sobre 10 para superalo.
 - O 30% restante correspóndese ao Traballo Tutelado.

Non se gardarán as partes aprobadas para a seguinte edición ou convocatoria salvo comunicación explícita do profesorado por correo electrónico a todo o alumnado ou anuncio en FAITIC.

NOTA FINAL NA MATERIA DE FUNDAMENTOS DOS DEPORTES COLECTIVOS I

Para realizar o cálculo da nota final é requisito que a nota de cada cada bloque temático por separado (baloncesto e balonmán) sexa como como mínimo dun 5 sobre 10.

Se a nota final dun dos bloques (deporte) non chega ao 5 sobre 10, a materia estará suspensa.

As notas das partes ou bloques aprobados poderanse gardar para convocatorias posteriores en función do que describa o apartado "Segunda convocatoria (e/ou seguintes)

SEGUNDA CONVOCATORIA (E/OU SEGUINTE)

En 2ª convocatoria ou edición os criterios de avaliación serán os mesmos que na primeira.

Só se gardarán as notas das diferentes partes aprobadas da materia para a 2ª edición de curso académico presente a condición de que o profesorado así o anuncie explicitamente de forma escrita mediante anuncio en FAITIC ou correo electrónico.

Unha vez concluído o curso académico presente o alumnado que suspéndese deberá volver cursar e superar ditas partes seguindo os criterios de avaliación da guía docente aprobada para o/o curso/s seguinte/s.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Estriga, Luisa, **TEAM HANDBALL: TEACHING AND LEARNING STEP-BY-STEP: An Instructional Guide**, 9892094654, Agência Nacional ISBN, 2019

Pinaud, P., Díez, E., **Percepción y creatividad en el proceso de aprendizaje del Balonmano**, Stonberg, 2009

García López, L.M.; Gutiérrez Díaz del Campo, D., **Aprendiendo a enseñar deporte: modelos de enseñanza comprensiva y educación deportiva**, INDE, 2016

Estriga, M.L.; Moreira, I., **Ensino do andebol na escola: ensinar e aprender**, Porto : Universidade do Porto, Facultade de Despor, 2014

Méndez, A. (Ed.), **Modelos actuales de iniciación deportiva: Unidades didácticas sobre deportes de invasión**, Wanceulen, 2009

Bibliografía Complementaria

Butler, Joy I.; Griffin, Linda L., **More Teaching Games for Understanding. Move Globally**, Human Kinetics, 2010

Morillo, J., **Balonmano Playa**, Wanceulen, 2009

Daza, G.; González Arévalo, C., **Balonmano Unidades didácticas para Secundaria IX**, Inde, 1999

- González, S.; Gil, P.; Contreras, OR; y Pastor, JC, **Propuesta de formación permanente del profesorado en deportes de invasión**, Nº 121, pp. 97-124., 2008
- Griffin, L. L., & Butler, J., **Teaching games for understanding: Theory, research, and practice.**, Human Kinetics, 2005
- López-Ros, V.; Castejón-Oliva, F.J.; Bouthier, D.; Llobet-Martí, B., **Modelos para una enseñanza comprensiva del deporte. Espacios comunes para el encuentro (y algún desencuentro)**, Nº 17 (1), 45-60., Ágora Para La Ef Y El Deporte., 2015
- Méndez Giménez, A., **Modelos de enseñanza y síntesis de las investigaciones recientes, en Modelos de enseñanza en Educación Física**, Grupo G5, 2014
- Méndez, A., **La Evaluación desde la perspectiva comprensiva. Dificultades y estrategias didácticas para valorar el rendimiento de juego en situaciones modificadas.**, Tándem. Didáctica de la Educación Física, 37, 42-5, 2011
- Castejón Oliva, J., **La investigación en iniciación deportiva válida para el profesorado de educación física en ejercicio (Research on sports initiation valid for physical education teachers in-service)**, 2015
- Castejón Oliva, F.J.; Giménez Fuentes-Guerra, F.J.; Jiménez Jiménez, F.; López Ros, V. (Coords.), **Investigaciones en formación deportiva**, Wanceulen, 2013
- Castejón Oliva, F.J. (Coord.), **Deporte y enseñanza comprensiva**, Wanceulen, 2010
- Fernández-Río, J.; Calderón, A.; Hortigëla Alcalá, D.; Pérez-Pueyo, A.; Aznar Cebamano, M, **Modelos pedagógicos en Educación Física: Consideraciones teórico-prácticas para docentes. Revisión.**, nº 413, 2016
- Antón García, J.L., **Balonmano recreativo, para todos y en cualquier lugar.**, Gymnos, 2001
- Lasierra, G., **1013 ejercicios y juegos aplicados al balonmano**, Paidotribo, 2001
- Lasierra, G.; Lavega, P., **1015 juegos y formas jugadas de iniciación a los deportes de equipo**, 3, Paidotribo, 2000
- Mariot, J., **Balonmano: De la escuela a las asociaciones deportivas.**, Agonos, 1995
- Hernández Moreno, J y otros, **La iniciación a los deportes desde su estructura y dinámica**, INDE, 2000
- Antón, J., **Balonmano. Táctica grupal defensiva: concepto, estructura y metodología.**, Grupo Editorial Universitario., 2002
- Bonnefoy, G., **Deportes para jugar en equipo. Enseñar balonmano para jugar en equipo**, INDE, 1999
- Antón, J., **Balonmano. Táctica grupal ofensiva: concepto, estructura y metodología.**, Gymnos, 1998
- Ribeiro, M. & Volossovitch, A., **Andebol. 1, O ensino do andebol dos 7 aos 10 anos**, Faculdade de Motricidade Humana; Federação de Ande, 2004
- Ribeiro, M. & Volossovitch, A., **Andebol. 2, O ensino do jogo dos 11 aos 14 anos**, Faculdade de Motricidade Humana; Federação de Ande, 2008

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Fundamentos dos deportes colectivos II/P02G050V01403

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Fundamentos da motricidade/P02G050V01204

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación: Aprendizaxe e control motor na educación física e o deporte/P02G050V01102

Fundamentos da motricidade/P02G050V01204

Xogo motor/P02G050V01105

Plan de Continxencias

Descrición

BALONCESTO

Para baloncesto, no caso de circunstancias excepcionais que impidan a asistencia presencial ás clases, terase en conta a modalidade activada (presencial, semipresencial ou non presencial) e faranse as seguintes adaptacións:

- Metodoloxía: flipped classroom e proxectos co emprego de recursos TIC.
- Atención ao alumnado: tutoría virtual e correo electrónico.
- Avaliación: probas telemáticas con plataforma FAITIC o exam.net

BALONMÁN

- De decretarse polo reitorado "Docencia Non Presencial" os criterios de avaliación que se modificarán serán os seguintes:

- LECCIÓN MAXISTRAL

- Para a súa impartición serán utilizadas as tecnoloxías virtuais que a Univerdidade poña á nosa disposición (p. ex. Campus remoto). Combinaranse ditas tecnoloxías co sistema "flipped classroom" e proxectos con recursos TIC.

- A asistencia esixible computarase igualmente (mínimo do 50%), para iso solicitaranse evidencias de asistencia e

aproveitamento. Anunciarase o procedemento a seguir en caso necesario (p.ex. cubrir formulario sobre os contidos impartidos de forma síncrona á clase virtual en FAITIC)

- O seu valor máximo será de 5% sobre 100% a condición de que se alcance o requisito mínimo.

- Requisito mínimo: 50% de asistencia e participación activa nas actividades propostas durante devandita metodoloxía nas clases teóricas de aula (presencial ou virtual).

-PRÁCTICAS DE LABORATORIO:

- No sistema de "docencia mixta" tentarase que, na medida que a climatoloxía permita, as prácticas realícense ao aire libre en pistas polideportivas ou en praia.

- No sistema de "docencia non presencial", eliminarase a obrigatoriedade de asistir presencial e fisicamente ao centro para as prácticas (ou á instalación ou espazo natural que fose determinado), cuxa esixencia era do 80%.

- No entanto, esixírase cumprir co 80% da asistencia ás clases virtuais polo campus remoto ou vía que se estableza e/ou entrega de evidencias de asistencia e aproveitamento a devandita clase (p.ex. cubrir formulario sobre os contidos impartidos de forma síncrona á clase virtual en FAITIC, análise de casos mediante vídeos específicos da materia, etcétera a través de FATIC, etcétera).

- Lémbrese que o cumprimento deste requisito é condición para optar á avaliación continua nas metodoloxías/probas de "estudo previo" e "traballo tutelado"; en caso de incumprimento o estudante deberá acollerse ao sistema de avaliación final con exame teórico e/ou práctico final segundo proceda (véxase calendario de exames na web da facultade).

DATOS IDENTIFICATIVOS**Fundamentos dos deportes individuais**

Materia	Fundamentos dos deportes individuais			
Código	P02G050V01304			
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	1c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Tourinho González, Carlos Francisco Martínez Patiño, María José			
Profesorado	Martínez Patiño, María José Rial Fernández, Ramón Benigno Tourinho González, Carlos Francisco Zarzosa Alonso, Fernando			
Correo-e	tourinog@gmail.com mjpatino@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	*Análisis do proceso de ensino-aprendizaxe da *natación e atletismo			

Competencias

Código		
CG10	Coñecemento e comprensión dos fundamentos do deporte.	
CG12	Aplicación das tecnoloxías da información e comunicación (TIC) ao ámbito das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.	
CG13	Hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional.	
CG14	Manexo da información científica básica aplicada á actividade física e ao deporte nas súas diferentes manifestacións.	
CG20	Capacidade para identificar os riscos que se derivan para a saúde da práctica de actividades físicas inadecuadas.	
CG23	Capacidade para seleccionar e saber utilizar o material e equipamento deportivo axeitado para cada tipo de actividade.	
CG24	Actuación dentro dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional.	
CG25	Habilidade de liderado, capacidade de relación interpersoal e traballo en equipo.	
CG26	Adaptación a novas situacións, a resolución de problemas e a aprendizaxe autónoma.	
CE1	Capacidade para deseñar, desenvolver e avaliar os procesos de ensino-aprendizaxe relativos á actividade física e ao deporte con atención ás características individuais e contextuais das persoas	
CE2	Capacidade para promover e avaliar a formación de hábitos perdurables e autónomos de práctica de actividade física e deporte entre a poboación escolar	
CE3	Capacidade para aplicar os principios fisiolóxicos, biomecánicos, comportamentais e sociais, na proposta de tarefas nos procesos de ensino-aprendizaxe a través da actividade física e o deporte	
CE4	Capacidade para identificar os riscos que se derivan para a saúde dos escolares debido á práctica de actividades físicas inadecuadas	

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias	
Aplicar na práctica dos coñecementos adquiridos sobre o ensino do Atletismo e *Natación	CG10 CG12 CG23 CG24	CE1 CE2 CE3
Adquirir actitudes didácticas e pedagóxicas adaptadas á metodoloxía do ensino do Atletismo e *Natación	CG12 CG20 CG25 CG26	CE2
Ser capaz de realizar programacións de actividades do Atletismo e *Natación	CG14 CG20	CE1 CE2 CE3 CE4
Localizar a información necesaria nas fontes bibliográficas específicas e xenerais *relacionadas co Atletismo e *Natación	CG10 CG14 CG24	CE4

Coñecer e utilizar con precisión a *terminoloxía específica propia do noso ámbito nos deportes de atletismo e *natación	CG10 CG14 CG25	CE1 CE3
Analizar de forma crítica as exposicións de diversos autores ou teorías.	CG13 CG24 CG25 CG26	CE3

Contidos

Tema

Bloque Temático 1. Fundamentación teórica da natación e o atletismo.	O catro bloques temáticos teñen o seu desenvolvemento en 9 Unidades didácticas.
Bloque Temático 2. Fundamentos técnico-tácticos e didácticos da natación e o atletismo.	Atletismo:
Bloque Temático 3. Estrutura formal e funcional da natación e o atletismo.	<p>UD.I: As carreiras: Presentación da materia. Conceptos básicos da evolución histórica das carreiras, as saídas de tacos e de pé, as substitucións e os valos. Conceptos básicos das regras principais aplicables á iniciación das carreiras, as saídas de tacos e de pé, as substitucións e os valos. Bases estruturais fundamentais da técnica de carreira, da técnica da saída de tacos e de pé, da técnica e estratexia do cambio da testemuña e da técnica do paso do valo. Principios xerais e específicos da observación sistemática da técnica de carreira, da técnica da saída de tacos e de pé, da técnica e estratexia do cambio da testemuña e da técnica do paso do valo. Sesións prácticas de cada unha das técnicas que compoñen a UD.</p>
Bloque Temático 4. O proceso de iniciación deportiva da natación e o atletismo.	<p>UD. II: Os saltos: Conceptos básicos da evolución histórica do salto de lonxitude, do triplo salto, do salto de altura e do salto con pértiga. Conceptos básicos das regras principais aplicables á iniciación do salto de lonxitude, do triplo salto, do salto de altura e do salto con pértiga. Bases estruturais fundamentais da técnica do salto de lonxitude, da técnica do triplo salto, da técnica do salto de altura e da técnica do salto con pértiga. Principios xerais e específicos da observación sistemática da técnica do salto de lonxitude, da técnica do triplo salto, da técnica do salto de altura e da técnica do salto con pértiga. Sesións prácticas de cada unha das técnicas que compoñen a UD.</p>
	<p>UD. III: Os lanzamentos: Conceptos básicos da evolución histórica do lanzamento de peso, do lanzamento de disco, do lanzamento de xavelina e do lanzamento de martelo. Conceptos básicos das regras principais aplicables á iniciación do lanzamento de peso, do lanzamento de disco, do lanzamento de xavelina e do lanzamento de martelo. Bases estruturais fundamentais da técnica do lanzamento de peso, da técnica do lanzamento de disco, da técnica do lanzamento de xavelina e da técnica do lanzamento de martelo. Principios xerais e específicos da observación sistemática da técnica do lanzamento de peso, da técnica do lanzamento de disco, da técnica do lanzamento de xavelina e da técnica do lanzamento de martelo. Sesións prácticas de cada unha das técnicas que compoñen a UD.</p>
	<p>UD. IV: As probas combinadas: Conceptos básicos da evolución histórica das probas combinadas. Conceptos básicos das regras principais aplicables á iniciación das probas combinadas. Conceptos básicos de xogando ao atletismo. Estructuración das prácticas. Sesións prácticas de xogando ao atletismo.</p>
	<p>Natación:</p>
	<p>UD. I: Formulacións das actividades acuáticas: Presentación da materia cunha introdución aos diferentes tipos de actividades que se desenvolven na actualidade no ámbito da actividade acuática e dos factores que inciden na elección das diferentes formulacións.</p>
	<p>UD. II: Metodoloxía do proceso de ensino da natación. Tendencias actuais no ensino da natación. Aplicación dos estilos de ensino, análise das variables e condicionantes que inciden na elaboración dun programa de actividades acuáticas desde o punto de vista didáctico.</p>
	<p>UD. III: Etapa de adaptación ao medio acuático. Coñecer os procesos básicos de iniciación e familiarización co medio acuático. Coñecer os mecanismos de execución, variables e procesos no ensino da respiración. Coñecer os factores que inflúen nos mecanismos de *flotación, propulsión e resistencia así como nos procesos de ensino dos mesmos.</p>
	<p>UD. IV: Etapa de dominio do medio acuático. Presentación das habilidades e destrezas básicas aplicadas ao ámbito da natación: conceptos e procesos de aprendizaxe. Etapa de dominio</p>
	<p>UD. V: Descrición básica das técnicas de natación. Introducción histórica da evolución ao longo do tempo da técnica do catro estilos: crol, costas, braza e bolboreta. Descrición e análise das bases estruturais de cada un dos estilos: posición do corpo, traxectorias básicas dos brazos, acción de pernas, respiración e coordinación completa dos movementos. Descrición e coñecemento das técnicas de saídas e xiros de cada un dos estilos de nado e probas de estilo individual.</p>

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	27	0	27
Resolución de problemas	1	1	2
Seminario	2	4	6
Traballo tutelado	2	4	6
Prácticas de laboratorio	40	80	120
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2
Informe de prácticas, prácticum e prácticas externas 1	1	1	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Lección maxistral	Exposición oral con apoio audiovisual dos contidos da materia *objecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices do traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Resolución de problemas	O profesor exporá os aspectos básicos da materia
Seminario	Asistencia a actividades formativas fose da *uvigo, para analizar o funcionamento de programas acuáticos
Traballo tutelado	Desenvolvemento de traballo en grupo sobre a *tematica da materia e *tutorizados polo docente.
Prácticas de laboratorio	Desenvolveranse os conceptos prácticos sobre os deportes individuais de *natación e atletismo

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	O alumno recibirá atención individualizada no horario de *tutorías establecido a tal fin durante o presente curso académico. Para a consulta do seu horario de *tutorías e lugar das mesmas deberase consultar a web da Facultade de Ciencias da Educación e do deporte. (http://fcced.uvigo.es/*gl/)

Avaliación				
	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas	
Lección maxistral	No bloque temático de ATLETISMO, avaliarase cun exame de preguntas a desenvolver/tipo test ou preguntas curtas (25%) da nota final.	25	CG10 CG13 CG14 CG23	CE1 CE2 CE3
Traballo tutelado	No bloque de NATACIÓN desenvolveranse traballos propostos polo docente nos cales o alumno mediante o traballo en grupo terá que analizar os puntos que se determinen no temario. Si a planificación permite estes traballos exporanse e defenderan en clase.	25	CG10 CG12 CG14 CG23 CG26	CE1 CE4
Prácticas de laboratorio	No bloque temático de ATLETISMO, Se avalia nesta metodoloxía as prácticas da materia que serán supervisadas nun exame práctico de todas ou algunhas das prácticas realizadas. Avaliarase co 50% da nota final. Nesta nota final teranse en conta as exposicións prácticas realizadas e a participación activa nas clases prácticas ao longo do curso.	25	CG10 CG12 CG14 CG20 CG24 CG25	CE2
	No bloque de NATACIÓN a avaliación sera apto/non apto		CG26	
Exame de preguntas obxectivas	O bloque temático de NATACIÓN será avaliado cun exame de preguntas para desenvolver / cuestións de múltiple elección ou de resposta curta.	25	CG10 CG12 CG20 CG24 CG25 CG26	CE2 CE3 CE4

Outros comentarios sobre a Avaliación
Será necesario superar ambos os bloques /*natación e atletismo para superar a materia.

Bibliografía. Fontes de información
Bibliografía Básica
 Cancela Carral, José M^a; Lorenzo Blanco, Ricardo; Camiña Fernández, Francisco; Pariente Baglietto,, **Tratado de Natación. De la iniciación al perfeccionamiento (Vol1)**, 1^a, Paidotribo, 2008
 Federación Española de Natación, **Reglamento de natación**, 1^a, Federación Española de Natación, 2005
 Rius, J., **Metodología y Técnicas del Atletismo**, 1^a, Paidotribo, 1997

Arufe, V.; Martínez-Patiño, M.J. (eds), **Tratado de Atletismo en el Siglo XXI (Vol I-II-III)**, 1ª, ACUGA, 2005

Bibliografía Complementaria

Cancela Carral, José Mª; Ramirez Farto, Emerson, **La iniciación deportiva: La natación**, 1ª, Wanceulen, 2003

Cancela Carral, José Mª; Lorenzo Blanco, Ricardo; Camiña Fernández, Francisco; Pariente Baglietto,, **Tratado de Natación. De perfeccionamiento al Alto rendimiento (Vol2)**, 1ª, Paidotribo, 2008

Franco, Pedro; Navarro, Fernando, **Natación. Habilidades acuáticas para todas las edades. Ed. Hispano-Europea**, 1ª, Hispano-Europea, 1980

Hubiche, J.L. Pradet, M, **Comprender el Atletismo**, 1ª, Inde, 1999

Campos Granell, J.; Gallach, J., **Técnicas de Atletismo. Manual práctico de enseñanza.**, 1ª, Ed. Paidotribo, 2004

García, J; Durán, A.; Sainz, A.;, **Jugando al atletismo**, 1ª, Real Federación Española de Atletismo, 2004

Hornillos, I., **Atletismo**, 1ª, Ed. Inde, 2000

www.sportprotube.com,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Especialización en deportes individuais/P02G050V01907

Outros comentarios

Ningún

Plan de Contingencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada polo COVID-19, a Universidade de Vigo establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou parcialmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun modo máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS- ATLETISMO

En caso de circunstancias excepcionais que impidan a asistencia presencial ás clases, terase en conta a modalidade activada (presencial, mixta ou non presencial) e faranse as seguintes adaptacións:

□ Para a Docencia mixta: o profesor/a estará na aula de clase, xunto co grupo de alumnos/as, segundo o aforamento permitido. O resto do alumnado seguirá a clase polo campus remoto. Estableceranse grupos de alumnado para a asistencia ás clases. No caso das clases prácticas, a previsión é que todo o alumnado poida asistir ás sesións en zonas para a práctica de atletismo que ofrezan seguridade. No caso de non ser posible manter a distancia de seguridade, débense establecer as medidas de protección persoal necesarias. A Resolución Reitoral do 17 de xuño indica que o curso 2020-21 comezará na modalidade mixta, o que se ha de ter en conta especialmente para as materias do primeiro cuatrimestre.

□ Para a Docencia non presencial: nin o profesor/a nin o alumnado asistirán ás aulas. As clases levarán a cabo polo campus remoto. Chegado o caso, activaríase esta modalidade mediante Resolución Reitoral.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (tutorías)

Adaptacións Metodolóxicas para ATLETISMO: Fomentarase por parte dos alumnos-as o uso de material audiovisual alternativo (gravacións, vídeos, páxinas web, blogs, etc.) e fomentarase actividades en liña participativas e interactivas promovendo o traballo grupal e individual sobre distintos temas da materia, mediante a realización de foros, debates, etc. Empregaremos a plataforma FAITIC, para os fins descritos no apartado anterior, en caso de non poder impartir as clases de forma presencial.

Clases prácticas PARA ATLETISMO: No caso de que se active a modalidade non presencial, mediante Resolución Reitoral, as clases prácticas desenvolveranse on-line. O profesor/a establecerá o contido e as prácticas a realizar, de acordo coa guía docente, para despois realizar a súa revisión on-line, mediante a utilización do campus remoto e FAITIC, de forma grupal e/ou individual.

TODA A INFORMACIÓN PARA OS ALUMNOS-AS DE ATLETISMO REALIZARASE COA SUFICIENTE ANTELACIÓN.

Atención ao alumnado: Habilitarase un despacho virtual (DESPACHO DE PROFESORA MARTINEZ-PATIÑO. 1578

<https://campusremotouvigo.gal/access/public/meeting/169759186>

correo electrónico: mjpatino@uvigo.es

para contactar co profesor de ATLETISMO.

Utilizaranse ademais todos os medios dispoñibles (chats, foros, aulas virtuais para atender a todo o alumnado.

Avaliación DE ATLETISMO: No caso de non poder realizar a avaliación ordinaria prevista na guía docente presencial: (Exame

práctico 50%+ exame escrito 50%), avaliarase a materia mediante un exame tipo test que suporá o 70% e a elaboración de traballos (Vídeos, comentarios, achegas á materia) para as clases prácticas, suporán o restante 30%, da cualificación final.

NATACIÓN

Non caso de que non se poida impartir a docencia presencial se realizarán as seguintes adaptacións:

Metodoloxías da ensinanza:

Utilizarase material audiovisual alternativo (vídeos, páxinas web, ...) e apostaremos por actividades en liña interactivas como foros, debates, etc.

Empregarase plataforma Faitic no caso de non poder impartir as clases presencialmente.

Clases prácticas:

En caso de circunstancias excepcionais que impidan a asistencia persoal, as clases prácticas desenvolveranse en liña. Ou o profesor presentará unha práctica a realizar e unha posterior revisión on-line co alumno. No caso Calqueira, impartiranse todos os temas e prácticas previstas.

Atención ou estudantes:

Habilitarase unha oficina virtual para contactar co profesor.

Ademais, empregaranse outros recursos (correo electrónico, sistemas de videoconferencia, etc.) para servir ou estudar adecuadamente.

Avaliación:

No caso de non poder realizar a avaliación prevista, a avaliación será a seguinte:

- Traballo realizando unha sesión: 40%
 - Tarefas das sesións prácticas: 30%
 - Exame: 30%
-

DATOS IDENTIFICATIVOS**Fisioloxía: Fisioloxía do exercicio II**

Materia	Fisioloxía: Fisioloxía do exercicio II			
Código	P02G050V01401			
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	2	1c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	García Soidan, José Luís			
Profesorado	García Soidan, José Luís			
Correo-e	jlsoidan@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias

Código				
CG20	Capacidade para identificar os riscos que se derivan para a saúde da práctica de actividades físicas inadecuadas.			
CG21	Capacidade para planificar, desenvolver e controlar a realización de programas de actividades físicodeportivas.			
CE3	Capacidade para aplicar os principios fisiolóxicos, biomecánicos, comportamentais e sociais, na proposta de tarefas nos procesos de ensino-aprendizaxe a través da actividade física e o deporte			
CE9	Capacidade para promover e avaliar a formación de hábitos perdurables e autónomos de práctica actividade físico-deportiva na poboación que realiza adestramento deportivo			
CE13	Capacidade para avaliar a condición física e prescribir exercicio físico orientado cara á saúde			
CE17	Capacidade para planificar, desenvolver e controlar a realización de programas de actividades físico-deportivas orientada á saúde			

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias	
Capacidade para promover e avaliar a formación de hábitos perdurables e autónomos de práctica actividade físico-deportiva na poboación que realiza adestramento deportivo	CG20 CG21	CE9 CE13 CE17
Capacidade para aplicar os principios fisiolóxicos, biomecánicos, comportamentais e sociais ao campo da actividade física e a saúde	CG21	CE3 CE9 CE17
Capacidade para identificar os riscos que se derivan para a saúde, da práctica de actividades físicas inadecuadas nos practicantes de actividade físico-deportiva recreativa	CG20 CG21	CE3 CE13 CE17

Contidos

Tema		
1. Adaptacións cardiocirculatorias no exercicio.	Tema 1. Modificacións e Adaptacións cardio-vasculares producidas polo esforzo e o exercicio físico. Tema 2.-Modificacións e adaptacións sanguíneas inducidas polo esforzo e o exercicio físico.	
2. Modificacións respiratorias, do equilibrio acedo-base e hidroelectrolíticas no exercicio.	Tema 3. Ventilación, transporte de osíxeno e dióxido de carbono (CO2) en esforzo. Tema 4. Equilibrio ácido--base, Función Renal. Fatiga.	
3. Nutrición no exercicio.	Tema 5. A alimentación no deporte. Tema 6. Hidratación, axudas ergoxénicas e dopaxe no deporte.	
4. Fisioloxía ambiental e do rendemento físico.	Tema 7. Respostas fisiolóxicas ante distintas situacións ambientais e de rendemento físico.	

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	22.5	27.5	50
Traballo tutelado	0	35	35

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición dos contidos da materia
Traballo tutelado	Titorías obrigatorias individuais e en grupos pequenos. Resolución de exercicios, debates, seminarios, etc. Documentación dos traballos e actividades autónomas do alumno. A cada grupo asignaráselle un traballo relacionado cos contidos da materia, que deberá desenvolver ao longo do cuadrimestre, e presentar o último día de clase. No calendario están sinalados os días dos traballos tutelados.
Prácticas de laboratorio	Resolución de exercicios na aula/laboratorio, baixo a dirección do profesor. Aplicación a nivel práctico da teoría nun ámbito do coñecemento nun contexto determinado. Exercicios prácticos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Traballo tutelado	Atención individual e en pequenos grupos para verificar os coñecementos adquiridos, vía online. Resolución de exercicios, debates, elaboración de traballos, seminarios E orientación sobre os traballos que deben presentar para a súa avaliación. Documentación para os traballos realizados de face á actividade autónoma do alumno.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Lección maxistral	A avaliación das sesións maxistrais realizarase mediante preguntas tipo test de resposta única, sobre tódolos temas recollidos nos contidos da materia. A puntuación total deste apartado será de 7 puntos.	70	CG20 CG21 CE3 CE9 CE13 CE17
Traballo tutelado	**Traballos presentados (3): 1 punto desglosados en: -Traballo 1...0,33 puntos -Traballo 2...0,33 puntos -Traballo 3...0,33 puntos	10	CG20 CG21 CE3 CE13 CE17
Prácticas de laboratorio	* Asistencia ao 80% ou máis das prácticas.... 2 puntos	20	CG21 CE3 CE9 CE13 CE17

Outros comentarios sobre a Avaliación

Todo o alumnado, independentemente de que asista a clase ou non, ten dereito a ser avaliado.

Para supera-la materia, o alumnado deberá obter 5 puntos ou máis, sumando a parte teórica, a práctica e os traballos.

* Para poder realizar o exame teórico, é preciso que o alumnado asistise ó 80% das prácticas.

Cada un dos tres traballos valorarase cos seguintes criterios: a)Presentación correcta; b)Contido axeitado; c)Figuras e taboas pertinentes; d)Referencias bibliográficas dos artigos indexados (mínimo de 4).

A superación das prácticas de Laboratorio gardarase ata a terceira convocatoria. Para o resto de convocatorias rixen os mesmos criterios comentados anteriormente.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Mora, **FISIOLOGÍA DEL DEPORTE Y EL EJERCICIO**, 9788491103530, Panamericana, 2021

Asker Jeunkendrup, **Nutrición Deportiva.**, 9788416676798, Tutor, 2019

Thompson Walter R., **ACSM's Clinical Exercise Physiology**, 9781496387806, 1, Wolters Kluwer, 2019

Bernardot, **MANUAL ACSM DE NUTRICIÓN PARA CIENCIAS DEL EJERCICIO.**, 9788417602628, Wolters Kluwer, 2019

Marie Spano, Laura Kruskall, **Nutrition for Sport, Exercise & Health.**, Human Kinetics, 2017

W. Larry Kenney, Jack Wilmore, David Costill, **Physiology of Sport and Exercise**, 6, Human Kinetics, 2015

Scott Powers & E. Howley, **Fisiología del ejercicio. Teoría y aplicación a la forma física y al rendimiento.**, 8, Paidotribo, 2014

López Chicharro, **Fisiología del Entrenamiento Aeróbico.**, Panamericana, 2013

Bibliografía Complementaria

McArdle, W. and Katch, F., **EXERCISE PHYSIOLOGY. NUTRITION, ENERGY, AND HUMAN PERFORMANCE.**, 9781451191554, LIPPINCOTT, 2018

Calderón Montero, **Fisiología Humana aplicada a la actividad física.**, Panamericana, 2012

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Fisioloxía: Fisioloxía do exercicio I/P02G050V01104

Outros comentarios

Para aprobar a asignatura de Fisioloxía do Exercicio II, o alumnado debe ter superada a asignatura de Fisioloxía do Exercicio I.

Plan de Continxencias

Descrición

En caso de circunstancias excepcionais que impidan a asistencia presencial ás clases, terase en conta a modalidade activada (presencial, mixta ou non presencial) e faranse as seguintes adaptacións:

- Para a Docencia mixta: o profesor/a estará na aula de clase, xunto co grupo de alumnos/as, segundo o aforamento permitido. O resto do alumnado seguirá a clase polo campus remoto. Estableceranse grupos de alumnado para a asistencia ás clases. No caso das clases prácticas, a previsión é que todo o alumnado poida asistir ás sesións. No caso de non ser posible manter a distancia de seguridade, débense establecer as medidas de protección persoal necesarias. A Resolución Reitoral correspondente, indicará para o curso 2021-22 o tipo ou tipos de modalidade, coas que se comenza ese curso.
- Para a Docencia non presencial: nin o profesor/a nin o alumnado asistirán ás aulas. As clases levarán a cabo polo campus remoto. Chegado o caso, activaríase esta modalidade mediante Resolución Reitoral.
- Adaptacións Metodolóxicas: Fomentárase o uso de material audiovisual alternativo (gravacións, audio-vídeos, páxinas web, blogs, etc.) e fomentáranse actividades en liña participativas e interactivas promovendo o traballo grupal e individual sobre distintos temas da materia, mediante a realización de foros, debates, etc. Empregaremos a plataforma FAITIC, para os fins descritos no apartado anterior, en caso de non poder impartir as clases de forma presencial.
- Clases prácticas: No caso de que se active a modalidade non presencial, mediante Resolución Reitoral, as clases prácticas desenvolveranse on-line. O profesor/a establecerá o contido e as prácticas a realizar, de acordo coa guía docente, para despois realizar a súa revisión on-line, mediante a utilización do campus remoto e FAITIC, de forma grupal e/ou individual.
- Atención ao alumnado: Habilitarase o despacho virtual (1055), e o correo electrónico: jlsoidan@uvigo.es, para contactar co profesor. Utilizaranse ademais todos os medios dispoñibles (chats, foros, aulas virtuais, plataforma Moodle, etc.) para atender a todo o alumnado.
- Avaliación: No caso de non poder realizar a avaliación ordinaria prevista na guía docente presencial: (asistencia a prácticas + traballos + exame escrito), avaliarase a materia mediante un exame tipo test que suporá o 70% da cualificación final e a elaboración de traballos para as clases prácticas, que suporán o restante 30%, da cualificación final.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Expresión corporal e danza**

Materia	Expresión corporal e danza			
Código	P02G050V01402			
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua impartición	Castelán Galego			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Fernández Villarino, María de los Ángeles			
Profesorado	Fernández Villarino, María de los Ángeles			
Correo-e	marianfv@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias

Código	
CG1	Conceptualización e identificación do obxecto de estudo das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.
CG2	Coñecemento e comprensión da literatura científica do ámbito da actividade física e o deporte.
CG9	Coñecemento e comprensión dos fundamentos do exercicio físico, xogo motor, danza, expresión corporal e actividades na natureza.
CG12	Aplicación das tecnoloxías da información e comunicación (TIC) ao ámbito das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.
CG13	Hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional.
CG14	Manexo da información científica básica aplicada á actividade física e ao deporte nas súas diferentes manifestacións.
CG15	Capacidade para deseñar, desenvolver e avaliar os procesos de ensino- aprendizaxe relativos á actividade física e do deporte, con atención ás características individuais e contextuais das persoas.
CG24	Actuación dentro dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional.
CG25	Habilidade de liderado, capacidade de relación interpersoal e traballo en equipo.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
- Coñecer os fundamentos básicos da expresión corporal e da danza.	CG1 CG2 CG9
- Entender a expresión corporal e a danza como medio de comunicación interpersoal.	CG15
- Diferenciar os compoñentes da expresión corporal e a danza e o seu contido educativo.	CG9 CG15
- Ser capaz de planificar e programar actividades de Expresión Corporal e Danza	CG9 CG15
- Buscar información e recursos para actuar ante as dificultades de práctica motriz dos alumnos	CG9 CG12 CG14 CG15
- Ser capaz de planificar para avaliar	CG25
- Favorecer o traballo en equipo	CG13 CG24 CG25
- Fomentar no alumnado actitudes de respecto a diversidade e a interculturalidade	CG15 CG24
Xerar inquietude e motivación cara á profundización no estudo da danza e a expresión corporal	CG2 CG12 CG13 CG25

Contidos

Tema

BLOQUE I. Fundamentos da expresión corporal e da danza	1. A expresión corporal e a danza no contexto educativo. 1.1. A expresión corporal e a danza nos diferentes curriculums educativos. 1.2. Obxectivos e bloques de contidos. 1.3. Carácter global e interdisciplinar. 1.4. A expresión corporal e a danza como medio de integración.
BLOQUE II. Linguaxe corporal e comunicación.	2. Consideracións básicas en torno ao corpo e á comunicación. 2.1. O corpo. 2.2. A linguaxe do corpo.
BLOQUE III. Aspectos metodolóxico-didácticos da expresión corporal e da danza.	3. Formulación didáctica da expresión corporal e da danza. 3.1. Orientacións e didáctica da expresión corporal. 3.2. Orientacións e didáctica da danza.
BLOQUE IV. As dimensións e os compoñentes do movemento creativo.	4.1. Os preliminares. 4.2. A dimensión corporal. 4.3. A toma de conciencia do corpo expresivo. 4.4. A dimensión espacial. 4.5. A dimensión temporal. 4.6. A dimensión dinámica. 4.7. A dimensión extensiva. 4.8. A dimensión relacional.
BLOQUE V. Compoñentes da expresión corporal e da danza	5. Presentación e coñecemento do grupo 5.1. O grupo clase ante as actividades de expresión corporal e danza. 5.2. Presentación e coñecemento do grupo. 6. Ritmo 6.1. Ritmos internos e ritmos externos. 6.2. Compoñentes do ritmo desde o punto de vista musical. 6.3. Adaptación do movemento a diferentes ritmos musicais. 6.4. Valoración expresiva do movemento e do ritmo. 7. Espazo. 7.1. Valoración expresiva do espazo. 7.2. Análise dos compoñentes do espazo. 7.3. Tipos de espazos. 7.4. Figuras e volumes. 8. Corpo e movemento. 8.1. Conciencia corporal. 8.2. Corpo anatómico. 8.3. Corpo comunicativo. 8.4. Corpo expresivo. 9. Os Obxectos en Expresión Corporal e Danza 9.1. Funcións dos materiais. 10. Calidade do Movemento. 10.1. Enerxía do movemento. 10.2. Dinamoritmos. 10.3. Técnicas de relaxación.
BLOQUE VII. Técnicas e estilos da expresión corporal e da danza.	11. Danza contemporánea. 11.1. Partes dunha sesión de danza. 11.2. Código de movemento da danza contemporánea. 12. Proceso de composición coreográfica.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	22.5	33.75	56.25
Prácticas de laboratorio	24	30	54
Resolución de problemas	6	12	18
Resolución de problemas de forma autónoma	0	11.75	11.75
Traballo tutelado	0	8	8
Resolución de problemas e/ou exercicios	0.5	0.5	1
Traballo	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Actividade expositiva por parte do profesorado

Prácticas de laboratorio	Técnicas grupais participativas. Vivenciación dos contidos prácticos da materia guiados polas profesoras.
Resolución de problemas	Traballo dirixido polas profesoras. Técnicas grupales participativas. Exporanse pequenas tarefas e problemas que se resolverán virtualmente mediante a plataforma de teleformación Tem@. Ademais realizarase unha coreografía final e traballarase sobre artigos científicos relacionados coa materia e que proporcionarán as profesoras
Resolución de problemas de forma autónoma	Traballo de valoración artística sobre un vídeo e/ou espectáculo en directo.
Traballo tutelado	Técnicas grupales participativas. Todos os traballos necesarios para a superación da materia serán tutelados no seu transcurso, ben de maneira presencial cando se resolvan deste xeito; ben de maneira virtual. Con esta metodoloxía tamén se resolverá a avaliación do alumnado tanto teórica coa realización dun mapa conceptual como práctica

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	A través da plataforma Tem@ expóranse diferentes problemas e exercicios que se resolverán de maneira telemática e que serán atendidos a través dun foro de debate aberto de maneira paralela á formulación ben do problema, ben dos exercicios.
Traballo tutelado	Ao longo da materia, o alumnado realizará un mapa conceptual que terá como apoio dous tipos de accións: por unha banda sesións específicas nas que as profesoras darán feedback sobre o proceso de construción do mimo, e que serán de carácter presencial. Doutra banda, 1 tutoría específica ao mes na que en grupos reducidos tratarase o mapa conceptual. De non poder ser de maneira presencial, realizaránse tutorías virtuais a través da plataforma campus remoto
Resolución de problemas de forma autónoma	O alumnado realizará labores de documentación para o mapa conceptual e para o libreto da representación coreográfica. En todo momento o apoio realizarase, ben vía presencial (tutorías), ben vía virtual (Tem@). De non poder ser de maneira presencial, realizaránse tutorías virtuais a través da plataforma campus remoto
Probas	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	A través da plataforma Tem@ expóranse diferentes problemas e exercicios que se resolverán de maneira telemática e que serán atendidos a través dun foro de debate aberto de maneira paralela á formulación ben do problema, ben dos exercicios.
Traballo	Á hora de elaborar a coreografía o alumnado disporá durante as sesións prácticas, das dúas profesoras da materia para poder preguntar, valorar e discutir o traballo realizado. Así mesmo, durante as tutorías dese período, a temática relacionada coas coreografías prácticas terá preferencia.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Lección maxistral	Elaboración dun mapa conceptual dos contidos da materia que se elaborará ao longo do curso e que se defenderá mediante exposición oral ao finalizar os contidos	50	CG1 CG2 CG9 CG12 CG14
Resolución de problemas	Neste apartado valorarase a participación do alumnado en diferentes problemas e exercicios que se expoñan ao longo do curso. Particularmente valorarase a participación no día da danza	10	CG13 CG15 CG25
Traballo	Neste apartado valoraremos o proceso de construción coreográfica e o resultado da mesma. Ponderarase neste apartado o proceso cun 80% e o resultado cun 20%. O proceso controlarase coa elaboración, por parte do profesorado, dun diario individualizado de cada grupo, das sesións desenvolvidas para a elaboración da coreografía. No caso de que o alumnado non participase no 80% das sesións de docencia, non poderá optar pola elaboración da coreografía e deberá realizar unha reflexión crítica dun espectáculo de Expresión Artística ou de Danza seguindo o guión proporcionado polas profesoras	40	CG13 CG15 CG24 CG25

Outros comentarios sobre a Avaliación

O sistema de avaliación desenvolverase en dúas posibilidades en función da asistencia a clase. Si o alumnado agarraches a máis do 80% das sesións, a avaliación será como segue: A cualificación final da materia calcularase a partir da suma das notas parciais de cada metodoloxía de avaliación, é dicir: mapa conceptual (50%) + valoración do proceso de elaboración da

coreografía (40%) + participación no día da danza (10%) ; a condición de que se supere o 50% de cada unha das partes; Si o alumnado non supera o 80% de asistencia ás clases, a avaliación será como segue: A cualificación final da materia calcularase a partir da suma das notas parciais de cada metodoloxía de avaliación, é dicir: mapa conceptual (50%) + participación no día da danza (10%) + realización dunha reflexión crítica dun espectáculo de Expresión Artística e/ou Danza (40%). Para poder facer o cálculo final será necesario superar o 50% de cada unha das partes. O non cumprimento da presencialidad ao 80% das sesións non permitirá participar no proceso de construción coreográfica. Cando o alumno necesite de máis dunha convocatoria para superar a materia, gardaranse notas parciais durante a segunda edición da convocatoria; é dicir, na convocatoria de xullo manteranse aquelas notas parciais que o alumnado teña superadas, e só presentarán aquelas que non superaron. Por tanto, para as demais convocatorias, o alumnado deberá concorrer a unha proba escrita de pregunta curta para superar a materia. No caso da resolución de problemas e/ou exercicios de carácter voluntario. A realización correcta dos mesmos repercutirá positivamente na cualificación final do alumnado. Isto é: unha vez superada a materia, o profesorado valorará o número de tarefas voluntarias resoltas positivamente e incrementará a cualificación final de maneira que o alumno recibirá 0.1 puntos máis por cada tarefa resolta correctamente.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Sefchovich, G., **Expresión corporal y creatividad**, 2005,

Learreta Ramos, B.; Ruano Arriaga, K. y Sierra Zamorano, M.A., **Didáctica de la expresión corporal: talleres monográficos**, 2006,

Martínez López, E., **Ritmo y expresión corporal mediante coreografías**, 2006,

Motos Teruel, T., **Prácticas de la expresión corporal**, 2007,

Trias, N.; Pérez, S. y Araújo, J., **Juegos de música y expresión corporal**, 2007,

Chazín, S.M., **Juegos de expresión corporal para niños**, 2007,

Montesinos Ayala, D., **La expresión corporal. Su enseñanza por el método natural evolutivo**, 2004,

Markessinis, A., **Historia de la Danza desde sus orígenes**, 1995,

Castañer, M. y Camerino, O., **Unidades didácticas para primaria I. Bailando en la escuela. El cuerpo expresivo. Material alternativo y percepción**, 1992,

Ortiz Camacho, M.M., **Expresión corporal: una propuesta didáctica para el profesorado de educación física**, 2002,

García Ruso, H., **La danza en la escuela**, 1997,

Motos Teruel, T., **Iniciación a la expresión corporal: una propuesta didáctica para el profesorado de educación física**, 1983,

Learreta Ramos, B., **Los contenidos de la expresión corporal**, 2005,

Santiago Martínez, P., **Expresión corporal y comunicación: teoría y práctica de un programa**, 2004,

Kalmar, D., **¿Qué es la expresión corporal?: a partir de la corriente de trabajo creada por Patricia Stokoe**, 2005,

Viti, E., **la danza per i Bambini: metodologia della danza educativa**, 2006,

Recca, M., **¿Qué es la danza-movimiento terapia?: el cuerpo en danza**, 2005,

Abad Carlés, A., **Historia del ballet y la danza moderna**, 2004,

Castañer, M., **Expresión corporal y danza**, 2000,

Castañer, M.; Grasso, A.; López Villar, C.; MATEU, M.; Motos, T.; Sánchez, R., **La inteligencia COrporal en la Escuela. Análisis y Propuestas**, 2006,

Recomendacións

Plan de Contingencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

Clases teóricas a través da plataforma campus remoto e Tem@

* Metodoloxías docentes que se modifican

Clases prácticas, de non poder realizalas presencialmente, se levará a cabo un traballo grupal de diferentes espectáculos de danza e expresión corporal

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

As titorías se farían de maneral virtual a través da plataforma campus remoto e a través do email da profesora

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe

Complementarase con videos de expresión corporal e danza

* Outras modificacións

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

* Probas xa realizadas

Asistencia a clase.:

Valorarase ata o momento a asistencia ás clases prácticas. De ter o 80% da asistencia poderase seguirse o método de avaliación previsto.

* Probas pendentes que se manteñen

Proba Teórica [Peso anterior 50%] [Peso Proposto 50%]

A defensa do mapa conceptual de non poder levarse a cabo de maneira presencial (no despacho) se fará a través da plataforma campus remoto.

* Probas que se modifican

Coreografía Grupal [Peso anterior 40%] [Peso Proposto 40%]

Participación no día da Danza [Peso anterior 10%] [Peso Proposto 10%]

De non poderse levar a cabo a coreografía grupal e a participación no día da danza se realizará unha visualización e reflexión crítica sobre un espectáculo de danza e expresión corporal. Isto suporá o 50%

* Novas probas

* Información adicional

DATOS IDENTIFICATIVOS**Fundamentos dos deportes colectivos II**

Materia	Fundamentos dos deportes colectivos II			
Código	P02G050V01403			
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descritores	Creditos ECTS	Carácter	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Tourino González, Carlos Francisco Lago Peñas, Carlos			
Profesorado	Lago Peñas, Carlos Tourino González, Carlos Francisco			
Correo-e	tourinog@gmail.com clagop@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral				

Competencias

Código	
CG1	Conceptualización e identificación do obxecto de estudo das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.
CG3	Coñecemento e comprensión dos factores fisiolóxicos e biomecánicos que condicionan a práctica da actividade física e o deporte.
CG11	Coñecemento e comprensión dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional.
CG12	Aplicación das tecnoloxías da información e comunicación (TIC) ao ámbito das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.
CG15	Capacidade para deseñar, desenvolver e avaliar os procesos de ensino- aprendizaxe relativos á actividade física e do deporte, con atención ás características individuais e contextuais das persoas.
CG16	Capacidade para promover e avaliar a formación de hábitos perdurables e autónomos de práctica da actividade física e do deporte.
CG20	Capacidade para identificar os riscos que se derivan para a saúde da práctica de actividades físicas inadecuadas.
CG23	Capacidade para seleccionar e saber utilizar o material e equipamento deportivo axeitado para cada tipo de actividade.
CG24	Actuación dentro dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional.
CG26	Adaptación a novas situacións, a resolución de problemas e a aprendizaxe autónoma.
CE5	Capacidade para planificar, desenvolver e avaliar a realización de programas de deporte e actividade física escolar
CE6	Capacidade para seleccionar e saber utilizar o material e equipamento deportivo adecuado para cada tipo de actividade nos procesos de ensino-aprendizaxe a través da actividade física e do deporte
CE12	Capacidade para seleccionar e saber utilizar o material e equipamento deportivo, adecuado para cada tipo de actividade de adestramento deportivo

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias	
Aprender a deseñar plan, exercicios e tarefas para a aprendizaxe de deporte	CG11 CG12 CG20 CG23 CG26	CE5 CE6 CE12
Dominar os fundamentos do deporte	CG1 CG3 CG15 CG16	
aprender a observar o deporte e identificar os aspectos fundamentais e detectar erros e posible smellores	CG3 CG12 CG16 CG23 CG24 CG26	

Contidos

Tema

TEMA 1. Fundamentación teórica do fútbol e o voleibol	1 Orixe e evolución do xogo do Fútbol como deporte: aproximación conceptual.
TEMA 2. Fundamentos técnico-tácticos e didácticos do fútbol e voleibol	2. O reglamento.
TEMA 3 Estructura formal e funcional do fútbol e voleibol	3. Valores educativos do deporte: o Fútbol.
TEMA 4 O proceso de iniciación deportiva ao fútbol e voleibol	4. Estructura sistémica do fútbol. Bases estruturales e funcionales do xogo. 5. O Sistema Deportista (SD) na iniciación. 6. Fases no ensino do Fútbol. 7. As estratexias metodolóxicas no ensino do Fútbol 8. A construción de tarefas no ensino do Fútbol. 9. A sesión. 10. Historia, regulamento e aspectos configuradores do Voleibol. 11. Elementos técnicos básicos. 12. Elementos técnico- tácticos. 13. Táctica Colectiva. 14. Adestramento do Voleibol. 15. Metodoloxía de ensino de Voleibol. 16. O *Voleibol no contexto escolar. 17. Outras maneiras de xogar ao voleibol

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballo tutelado	6	30	36
Prácticas con apoio das TIC (Repetida, non usar)	4	30	34
Resolución de problemas	10	46	56
Lección maxistral	33	0	33
Exame de preguntas de desenvolvemento	4	16	20
Traballo	2	20	22
Práctica de laboratorio	12	0	12
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	4	6
Exame de preguntas obxectivas	2	4	6

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Traballo tutelado	Resolución de exercicios baixo a dirección do docente
Prácticas con apoio das TIC (Repetida, non usar)	Documentación dos traballos realizados. Preparación de avaliacións
Resolución de problemas	Resolución de exercicios
Lección maxistral	Actividades expostivas do profesor

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Respostarase ós estudantes a súas preguntas, de maneira adecuada na clase e de modo máis profundo no horario de tutoría se fose preciso

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
--	------------	---------------	------------------------

Exame de preguntas de desenvolvemento	Fútbol: O exame consistirá na resposta a preguntas teórico-prácticas	100	CG1 CG12 CG15 CG23 CG24	CE5 CE6 CE12
Traballo	Voleibol: en grupos de 2-4 alumnos se elaboran 2-4 sesións e impartirse 1 sesión práctica sobre os contenidos presentados nas clases teóricas o realizarase un examen práctico (escrito).	40	CG15 CG16 CG23 CG26	CE5 CE6 CE12
Práctica de laboratorio	A asistencia será obrigatoria para superar la asignatura. Haberá que asistir ao 80% das clases prácticas.	10	CG3 CG12 CG16 CG20 CG26	
Resolución de problemas e/ou exercicios	Voleibol: 4 preguntas de respuesta curta	20	CG1 CG12 CG24 CG26	
Exame de preguntas obxectivas	Voleibol: 30 preguntas tipo test	30	CG11 CG12 CG15	

Outros comentarios sobre a Avaliación

A puntuación final será a media aritmética da cualificación obtida na parte da materia de Voleibol e Fútbol. Será necesario alcanzar polo menos unha puntuación de 4 para realizar a media.

Fútbol: O estudantado que non chegue ao 80% de asistencias ás clases prácticas terá que facer un exame práctico consistente na resolución de supostos prácticos e a execución de habilidades específicas e tarefas no campo. O 50% da nota será o exame teórico e o outro 50% o exame práctico.

Na segunda convocatoria en Fútbol e voleibol, se valorará do mesmo xeito que na primeira.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Wise, M., **Voleibol: entrenamiento de la técnica y la táctica**, Hispano-Europea,

Damas Arroyo, **La Enseñanza del voleibol en las escuelas deportivas de iniciación**, Gymnos,

Pimenov, Mikhail Pavlovich, **Voleibol : aprender y progresar : (más de 500 ejercicios del servicio, pase, remate y bloqueo)**, Paidotribo,

Varios, **Reglamento de voleibol : reglamento oficial e internacional**, Flash,

Lucas, Jeff, **El voleibol : iniciación y perfeccionamiento**, Paidotribo,

Bachmann, Edi, **1000 ejercicios y juegos de voleibol y minivolei**, Hispano-Europea,

Moras, Gerard, **La Preparación integral en el voleibol : 1000 ejercicios y juegos**, Paidotribo,

Lago, C., **La enseñanza del Fútbol en la Edad Escolar**, 1ª ed., Wanceulen, 2002

Riera, Joan, **Habilidades en el deporte**, 1ª ed., INDE, 2005

Marí, Pep, **Liderar equipos campeones**, 1ª ed, Plataforma, 2017

Casaís, Luis; Lago, Carlos y Domínguez, Eduardo, **Fútbol Base. Entrenamiento en categorías de formación. Vol. 1 y 2.**, 1ª ed, MCSports, 2009

Durand, Marc, **El niño y el deporte**, 1ª ed, Paidós, 1988

Castelo, Jorge, **Fútbol. Estructura y dinámica del juego**, 1ª ed, INDE, 1999

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Metodoloxía e planificación do adestramento deportivo I/P02G050V01502

Metodoloxía e planificación do adestramento deportivo II/P02G050V01604

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Didáctica dos procesos de ensino-aprendizaxe na actividade física e o deporte I/P02G050V01501

Didáctica dos procesos de ensino-aprendizaxe na actividade física e o deporte II/P02G050V01603

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Fundamentos dos deportes colectivos I/P02G050V01303

Descrición

No caso de circunstancias excepcionales que impidan a asistencia presencial ás clases:

Metodoloxias docentes:

Se utilizarán material audiovisuales alternativos (vídeos, páxinas web,...) e se apostará por actividades on line interactivas como foros, debates, etc.

Se utilizará a plataforma Faitic no caso de non poder impartir as clases de forma presencial.

Clases prácticas:

En caso de circunstancias excepcionales que impidan a asistencia presencial, as clases prácticas se desenrolarán on-line. O profesor presentará práctica a realizar e fará posteriormente a revisión on-line co estudantado. En calqueira caso, se impartirán tódolos temas e prácticas previstos.

Atención ao alumnado:

Se habilitará un despacho virtual para contactar co profesor.

Se utilizarán ademáis outros recursos (correo electrónico, sistemas de videoconferencia, etc. para atender axeitadamente ao estudantado.

Avaliación:

Fútbol:

En el caso de que algún alumno no asista al 80% de las sesiones prácticas on-line, la evaluación se producirá exclusivamente por el exame teórico.

Voleibol:

En el caso de no poder realizar la evaluación prevista, la evaluación será de la siguiente manera:

- Trabajo confección de una sesión: 40%
 - Tareas de las sesiones prácticas: 30%
 - Examen: 30%
-

DATOS IDENTIFICATIVOS**Fundamentos dos deportes ximnásticos**

Materia	Fundamentos dos deportes ximnásticos			
Código	P02G050V01404			
Titulación	Grao en Ciencias da Actividade Física e do Deporte			
Descritores	Creditos ECTS 9	Carácter OB	Curso 2	Cuadrimestre 2c
Lingua impartición	Castelán			
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Gutierrez Sánchez, Águeda Fernández Villarino, María de los Ángeles			
Profesorado	Fernández Villarino, María de los Ángeles Gutierrez Sánchez, Águeda			
Correo-e	agyra@uvigo.es marianfv@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Os deportes ximnásticos son aqueles incluídos na Federación Internacional de Ximnasia. Nesta materia abordarase os fundamentos técnicos e didácticos destes deportes de forma pomenorizada en dous grandes bloques: 1. Habilidades Rítmico-Expresivas. Ximnasia Aeróbica, Ximnasia Rítmica e Ximnasia para Todos. 2. Habilidades Ximnástico-Acrobáticas. Ximnasia Artística, Ximnasia Acrobática e Trampolín			

Competencias

Código	
CG7	Coñecemento e comprensión dos fundamentos, estruturas e funcións das habilidades e patróns da motricidade humana.
CG10	Coñecemento e comprensión dos fundamentos do deporte.
CG12	Aplicación das tecnoloxías da información e comunicación (TIC) ao ámbito das Ciencias da Actividade Física e do Deporte.
CG13	Hábitos de excelencia e calidade no exercicio profesional.
CG14	Manexo da información científica básica aplicada á actividade física e ao deporte nas súas diferentes manifestacións.
CG15	Capacidade para deseñar, desenvolver e avaliar os procesos de ensino- aprendizaxe relativos á actividade física e do deporte, con atención ás características individuais e contextuais das persoas.
CG16	Capacidade para promover e avaliar a formación de hábitos perdurables e autónomos de práctica da actividade física e do deporte.
CG18	Capacidade para aplicar os principios fisiolóxicos, biomecánicos, comportamentais e sociais, aos diferentes campos da actividade física e o deporte.
CG20	Capacidade para identificar os riscos que se derivan para a saúde da práctica de actividades físicas inadecuadas.
CG23	Capacidade para seleccionar e saber utilizar o material e equipamento deportivo axeitado para cada tipo de actividade.
CG24	Actuación dentro dos principios éticos necesarios para o correcto exercicio profesional.
CG25	Habilidade de liderado, capacidade de relación interpersoal e traballo en equipo.
CG26	Adaptación a novas situacións, a resolución de problemas e a aprendizaxe autónoma.

Resultados de aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias
Identificar os elementos e parámetros que configuran a estrutura das modalidades ximnásticas: aspectos regulamentarios, espazos de acción, habilidades técnicas, habilidades manipulativas, habilidades coreográficas, etc.	CG7 CG10 CG14
Saber cales son as características e demandas fundamentais para a aprendizaxe das habilidades específicas dos deportes ximnásticos.	CG7 CG10 CG14 CG26
Comprender os diferentes ámbitos de aplicación dos deportes ximnásticos e coñecer os obxectivos e metodoloxías adecuadas a cada contexto.	CG15 CG24
Dispor dos fundamentos e contidos didácticos que permitan desenvolver proceso de ensino-aprendizaxe relacionados coas habilidades ximnásticas.	CG10 CG15 CG18

Utilizar os principios técnicos e os recursos metodolóxicos que permitan ao alumnado intervir, desde a perspectiva educativa ou deportiva, en relación ás habilidades ximnásticas.	CG10 CG14 CG15 CG18 CG20 CG23
Adquirir os coñecementos de desenvolvemento da condición física específica, adaptada ás actividades ximnástico-acrobáticas, así como asociar estas con o desenvolvemento das capacidades psicomotoras.	CG10 CG12 CG16 CG18 CG20
Dominar as técnicas ximnásticas para a súa correcta aplicación, así como os aspectos de seguridade na execución (axuda e colocación do material).	CG10 CG13 CG20 CG23
Aplicar adecuadamente diferentes recursos didácticos (establecemento de obxectivos, feedback, reforzos, etc.) para mellorar movementos técnicos destes deportes.	CG13 CG15 CG16 CG24 CG25
Aceptar as actividades ximnástico-acrobáticas para que os futuros docentes transmítanas e desenvolvan no uso da súa liberdade profesional.	CG13 CG24
Deseñar e aplicar instrumentos de observación sistemática para identificar ou corrixir modelos de execución propios destes deportes	CG10 CG12 CG15 CG16
Experimentar e desenvolver habilidades de carácter coreográfico, tanto de tipo individual como colectivas, favorecendo a capacidade do alumnado para a elaboración de producións creativas mediante o encadenamento das habilidades desenvolvidas na materia.	CG10 CG25 CG26

Contidos

Tema	
Bloque 1. Fundamentación teórica dos deportes ximnásticos	Tema 1. Os deportes ximnásticos no contexto das Ciencias da Actividade Física e do Deporte. 1.1. Características esenciais das actividades ximnásticas desde diferentes campos de aplicación. 1.2. Clasificación das actividades e deportes ximnásticos. Tema 2. Antecedentes históricos e organismos que regulan os deportes ximnásticos. 2.1. Orixes e antecedentes históricos da actividade ximnástica. Tema 3. Valoración e xuízo dos concursos ximnásticos.
Bloque 2. Fundamentos técnicos, artísticos e didácticos dos deportes ximnásticos: Habilidades rítmico-expresivas e Habilidades ximnástico-acrobáticas.	BLOQUE RÍTMICO-EXPRESIVO. XIMNASIA RÍTMICA Tema 1. As habilidades da Ximnasia Rítmica no contexto das Ciencias da Actividade Física e do Deporte. 1.1. Concepto e preliminares. 1.2. Habilidades técnicas corporais. 1.3. Habilidades técnicas manipulativas. BLOQUE XIMNÁSTICO-ACROBÁTICO. Tema 1. Dominio técnico e metodolóxico dos elementos ximnásticos de nivel escolar (pre-acrobáticos). 1.1. Rodamientos. 1.2. Equilibrios ximnásticos. 1.3. Saltos de plinto. 1.4. Familiarización co minitramp. Tema 2. Dominio técnico e metodolóxico dos elementos ximnásticos acrobáticos de chan. 2.1. Saltos adiante e laterais con impulso dunha perna e apoio intermedio. 2.2. Saltos de volteo libre completo con impulso de ambas as pernas. 2.3. Saltos atrás con impulso de ambas as pernas e apoio de mans intermedio.

Bloque 3.
Estrutura formal e funcional dos deportes
ximnásticos

BLOQUE RÍTMICO-EXPRESIVO.

A. XIMNASIA AERÓBICA

Tema 1. Taxonomía das accións motrices da Ximnasia Aeróbica

- 1.1. Habilidades de Forza Dinámica
- 2.2. Habilidades de Forza Estática
- 2.3. Habilidades de Saltos
- 2.4. Habilidades de Flexibilidade e Equilibrio.

B. XIMNASIA RÍTMICA.

Tema 1. Elementos definitorios da Ximnasia Rítmica.

- 1.1 Continuidade das accións.
- 1.2. Globalidad das accións.
- 1.3. Diálogo cos aparellos.
- 1.4. Ritmo.
- 1.5. Espazo.
- 1.6. Expresividade.
- 1.7. Creatividade.
- 1.8. Variedade.

Tema 2. Principios manipulativos dos aparellos.

BLOQUE XIMNÁSTICO-ACROBÁTICO

Tema 3. Estrutura espacial dos movementos ximnásticos.

- 3.1. Organización espacial.
- 3.2. As traxectorias.
- 3.3. Rodamientos.
- 3.4. Grupos estruturais.

Tema 4. Características dinámicas dos movementos ximnásticos.

- 4.1. Características de inercia.
- 4.2. Características de forzas.
- 4.3. Características de enerxía

Tema 5. Equilibrio corporal.

- 5.1. Tipos de equilibrio.
- 5.2. Factores que interveñen no equilibrio.
- 5.3. A defensa do equilibrio ximnástico.

Tema 6. As capacidades físicas nos deportes ximnásticos.

- 6.1. Capacidades perceptivo-motrices.
 - 6.2. Capacidades condicionais.
 - 6.3. Elección de ximnastas.
-

Bloque 4.
 Proceso de iniciación deportiva dos deportes ximnásticos: rítmico-expresivos e acrobáticos

BLOQUE RÍTMICO-EXPRESIVO.

A. XIMNASIA AERÓBICA

Tema 1. A música e os Pasos Básicos de Ximnasia Aeróbica.

- 1.1.Elementos craves da música
- 1.2.A iniciación a través do xogo da Ximnasia Aeróbica.
- 1.3.Os pasos básicos como soporte dos deseños coreográficos.
- 1.4. As opcións coreográficas en Ximnasia Aeróbica.

BLOQUE RÍTMICO-EXPRESIVO.

B. XIMNASIA RÍTMICA.

Tema 1. A danza como a base das habilidades técnicas corporais.

- 1.1. Posición corporal básica.
- 1.2. Elementos da danza: pliés, jettes, relevés.

Tema 2. As habilidades corporais de equilibrio.

- 2.1. Descrición.
- 2.2. Aspectos técnicos fundamentais.
- 2.3. Erros típicos.
- 2.4. Progresión metodolóxica.

Tema 3. As habilidades corporais de xiro.

- 3.1. Descrición.
- 3.2. Aspectos técnicos fundamentais.
- 3.3. Erros típicos.
- 3.4. Progresión metodolóxica.

Tema 4. As habilidades corporais de salto.

- 4.1. Descrición.
- 4.2. Aspectos técnicos fundamentais.
- 4.3. Erros típicos.
- 4.4. Progresión metodolóxica.

Tema 5. As habilidades manipulativas dos aparellos de ximnasia rítmica.

- 5.1. Habilidades manipulativas comúns.
- 5.2. Habilidades manipulativas específicas.

Tema 6. O compoñente artístico da ximnasia rítmica.

- 6.1. Música.
- 6.2. Coreografía.

Tema 7. Os elementos coreográficos da Ximnasia Rítmica.

- 7.1. Os intercambios.
- 7.2. As colaboracións
- 7.3. A organización do traballo colectivo.

Tema 8. O proceso compositivo nos deportes ximnásticos.

- 8.1. Fases do proceso compositivo
- 8.2. Exposición do exercicio ximnástico creado
- 8.3. Avaliación do exercicio ximnástico.

BLOQUE XIMNÁSTICO-ACROBÁTICO.

Tema 7. A Ximnasia Acrobática no ámbito educativo.

- 7.1. As presas de mans.
- 7.2. Diferentes roles do alumnado.
- 7.3. As asistencias e axudas manuais
- 7.4. Organización e medidas metódicas nas fases estruturais das formacións grupais (figuras e pirámides).

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	30	60	90
Prácticas de laboratorio	41	41	82
Resolución de problemas de forma autónoma	4	8	12
Traballo tutelado	0	10	10
Presentación	0	2	2
Resolución de problemas e/ou exercicios	0	2	2
Exame de preguntas obxectivas	0	2	2

Práctica de laboratorio	0	3	3
Traballo	0	22	22

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	As sesións maxistras utilizaranse para a explicación dos contidos teóricos e aclaración dos contidos prácticos da materia. Constitúe unha actividade presencial na aula si non existisen medidas de continxencia pola pandemia ou non presencial por videoconferencia mediante a utilización de medios persoais e audiovisuais. En caso necesario realizaranse con todo o grupo de maneira non presencial a través do campus Remoto.
Prácticas de laboratorio	Vivenciación dos contidos teórico-prácticos guiados polo profesorado, onde se terá en conta os procesos metodolóxicos de ensino-aprendizaxe, facendo especial fincapé nos aspectos técnicos e de execución dos deportes ximnásticos. As prácticas teñen como obxectivo traballar formalmente o saber facer (competencia procedimental). Non entanto, é preciso ter en conta que tamén traballan o saber, o saber ser e o saber estar.
Resolución de problemas de forma autónoma	- Exporase o desenvolvemento dunha coreografía que terá por referencia as modalidades ximnásticas tratadas no desenvolvemento da materia. - Traballarán a execución técnica dos elementos ximnásticos durante o proceso metodolóxico de ensino-aprendizaxe levada a cabo na materia. - Traballarase a avaliación técnica e a composición dos deportes ximnásticos mediante a análise de exercicios en vídeo
Traballo tutelado	Os traballos tutelados realizaranse en grupo
Presentación	- Execución e exposición da coreografía elaborada en colaboración cos compañeiros. - Execución dun exercicio ximnástico proposto pola profesora. - Exposición con soporte audiovisual dun elemento ximnástico mediante a metodoloxía traballada.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas de forma autónoma	Asesoramento e titorización para a resolución dos problemas propostos na materia. Este tempo está reservado para atender e resolver as preocupacións dos estudantes. A atención será individual e en grupos pequenos, dependendo da natureza da atención. Tanto individualmente como en grupo, levarán a cabo principalmente por videoconferencia ou por correo electrónico, evitando o máximo posible o despacho das profesoras. Estas actividades teñen a función de orientar e guiar o proceso de aprendizaxe do alumno. Si a situación así o recomenda, a atención realizaríase a través dos despachos virtuais das profesoras da materia.
Traballo tutelado	Orientación ao alumno/a sobre os traballos a realizar. Resolución de dúbidas. Si a situación así o recomenda, a atención realizaríase a través dos despachos virtuais das profesoras da materia.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Competencias Avaliadas
Prácticas de laboratorio	A avaliación farase de forma continua mediante o control de asistencia dos estudantes. Desenvolvemento e posta en práctica dunha progresión metodolóxica dos elementos ximnásticos que se traballaron ó longo das sesións.	A avaliación desta sección será realizada por persoas que non asistan ao 80 por cento das prácticas. Será esencial facer unha media coas outras partes avaliadas.	CG10 CG12 CG15 CG16 CG20 CG24
Resolución de problemas de forma autónoma	Elaboración dunha coreografía final, presentación e exposición das sesións traballadas na práctica.	15	CG13 CG24 CG25
Resolución de problemas e/ou exercicios	Recompilación dos coñecementos adquiridos relacionados cos contidos teórico-prácticos da materia.	40	CG10 CG14 CG15
Exame de preguntas obxectivas	Recompilación dos coñecementos adquiridos relacionados cos contidos teórico-prácticos da materia.	10	CG10 CG14
Práctica de laboratorio	- Realización dunha coreografía de forma grupal. - Execución técnica dos elementos ximnásticos traballados nas sesións prácticas.	20	CG18 CG20 CG25

Traballo	Traballo en grupo sobre un elemento ximnástico asignado.	15	CG10 CG12 CG13 CG14 CG25
----------	--	----	--------------------------------------

Outros comentarios sobre a Avaliación

A avaliación tentará recoller e valorar todos aqueles aspectos relacionados co alumnado respecto ao campo conceptual, procedimental, actitudinal e relacional. Está deseñada en función das seguintes características: formativa, continua, integral e final. Por tanto, afecta a todo o proceso de ensino-aprendizaxe. A CUALIFICACIÓN FINAL

da materia resultará da integración das distintas notas das actividades realizadas tanto nos contidos de Habilidades Rítmico-Expresivas como nos contidos de Habilidades Ximnástico-Acrobáticas. Deberán ter superadas todas as partes para obter unha cualificación positiva. Os alumnos/as que non realicen todas as actividades de avaliación obterán a cualificación final de suspenso, aínda que algunhas actividades estean aprobadas. Si o alumno/a realiza só algunhas das actividades do curso terán a cualificación de suspenso, xa que se realiza unha avaliación continua de todas as actividades propostas.

Cando o alumno necesite de máis dunha convocatoria para superar a materia, gardaranse notas parciais durante a segunda convocatoria; é dicir, na convocatoria extraordinaria de xullo manteranse aquelas notas parciais que o alumnado teña superadas, e só se presentarán a aquelas que non superaron. Para as demais convocatorias, o alumno/a deberá concorrer da mesma maneira a unha proba escrita de pregunta curta, tipo test ou de desenvolvemento e dunha proba practica de execución e metolóxica dos contidos traballados para superar a materia. Igualmente deberá presentar o traballo co seu soporte audiovisual do elemento ximnástico asignado pola profesora e elaborado segundo o desenvolvemento dos contidos traballados durante o curso.

A revisión de exames será no despacho das profesoras unha vez concluída a corrección.

OBSERVACIÓNS:

A PARTICIPACIÓN ACTIVA DO ALUMNADO NAS SESIÓNS PRESENCIAIS É UN FACTOR QUE DETERMINA O PROCESO DE AVALIACIÓN: A asistencia ás sesións prácticas será OBRIGATORIA (80% das horas totais da materia, non sesións) Aplicarase de forma individualiza a cada un dos 2 Bloques da materia (Bloque Rítmico-Expresiva e Bloque Ximnástico-Acrobática). Os alumnos que participen activamente, como mínimo, ao 80% das sesións deben obter o 50% da máxima puntuación posible na proba teórica e nas probas prácticas para consideralas superadas. Os alumnos que NON participen activamente (meros observadores), como mínimo ao 80% das sesións, deben obter o 65% da máxima puntuación posible na proba teórica e nas probas prácticas para consideralas superadas. Este aspecto é tido en conta igualmente para os que non asisten ao mínimo esixido das sesións prácticas.

O alumnado discapacitado para a práctica motriz, poderá solicitar a adaptación das tarefas motrices a realizar nas sesións e nas probas de avaliación, no grao que as competencias da materia permítano. Aos incapacitados temporalmente para a práctica deportiva, a avaliación das probas prácticas de execución ximnástica realizaráselle cando a súa incapacidade temporal permítallo e no caso do bloque de habilidades rítmico-expresivas realizarase a través do visionado de vídeos.

BLOQUE: HABILIDADES XIMNÁSTICO-ACROBÁTICAS. A falta de asistencia a máis de dúas prácticas de laboratorio deste bloque (independentemente da súa xustificación), supón ademais a realización dun exame práctico de ensino metodolóxico dos elementos acrobáticos aos que non se asistiu. BLOQUE: HABILIDADES RÍTMICO-EXPRESIVAS. Debido ao carácter de avaliación continua, a NON asistencia ás sesións prácticas non dará dereito a realizar a coreografía en grupo. En caso de que isto suceda, a avaliación dos contidos prácticos realizarase mediante a avaliación de exercicios ximnásticos en vídeo. Do consinto modo, si unha persoa atópase incapacitada temporalmente para a realización das probas prácticas, poderá examinarse mediante a avaliación de exercicios ximnásticos en vídeo.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Knirsch, K, **Manual de Gimnasia Artística**, Ed. Esteban Sanz, Madrid, 1974

SÁEZ PASTOR, F., **Gimnasia Artística. Los Fundamentos de la Técnica.**, Ed. Biblioteca Nueva. Madrid, 2003

SAEZ PASTOR, F., **Habilidades Gimnástico-Acrobáticas. Método de Enseñanza.**, Ed. Esteban Sanz, Madrid., 2015

SMITH, T., **Biomecánica y gimnasia.**, Ed. Paidotribo. Barcelona, 1984

ESTAPÉ, E., LÓPEZ, M. y GRANDE, I., **Las Habilidades Gimnásticas y Acrobáticas en el Ámbito Escolar.**, Ed. Inde. Barcelona, 1999

JUNYENT, V. y MONTILLA, M, **1023 ejercicios y juegos de equilibrios y acrobacias gimnásticas.**, Ed. Paidotribo. Barcelona, 2000

Bibliografía Complementaria

Albadalejo, L, **Aeróbic para Todos**, 1996,

Canalda, A., **Gimnasia rítmica Deportiva. teoría y práctica**, 1998,

Cassagne, M., **Gymnastique Rythmique Sportive**, 1990,

Ereño, C., **Iniciación a la gimnasia rítmica deportiva: principios metodológicos y formas de desarrollo de la creatividad motriz**, 1993,

Fernández, A., **Gimnasia Rítmica Deportiva. Fundamentos**, 1989,

Fernández, A., **Gimnasia Rítmica**, 1991,

Gaio, R., **Ginástica Rítmica Deportiva "Popular": Una propuesta educacional**, 1996,

Gutiérrez, A. y Vernetta, M, **Gimnasia Aeróbica Deportiva: propuesta de U.D. a través del juego**, 2007,

Liarte, T. y Nonell, R., **Diver-Fit. Aáerobic y fitness para niños y adolescentes**, 1998,

Lisitskaya, T., **Gimnasia Rítmica. Deporte y entrenamiento**, 1995,

Martínez, A., **La gimnasia rítmica. Un planteamiento educativo motriz**, 1992,

Martínez, A., **La gimnasia rítmica. Metodología**, 1992,

Martínez, A., **Dimensión Artística de la Gimnasia Rítmica**, 1997,

Martínez, A., **Fundamentación coreográfica de la gimnasia rítmica deportiva: calidad técnica y expresiva del movimiento y su estrecha relación con la música**, 1998,

Martínez, A., **Aproximación al deporte a través de los principios artísticos: creatividad, expresión y estética**, 1999,

Martínez, A. y Díaz, M.P., **Las actividades gimnásticas como recurso para el desarrollo de la creatividad motriz**, 2002,

Mendizábal, S. y Mendizábal, I., **Iniciación a la Gimnasia Rítmica I**, 1985,

Quintana, A., **Ritmo Y Educación Física**, 1997,

Sierra, E., **Actividades Gimnásticas: Gimnasia Rítmica Deportiva**, 1993,

Sánchez, D., **Bases para la enseñanza del Aeróbic**, 1999,

Vernetta, M.; López, J. y Panadero, F, **Unidades Didácticas para secundaria XI. Aprendizaje de las habilidades gimnásticas. Una propuesta a través de minicircuitos.**, 2000,

Vernetta, M.; López, J. y Panadero, F., **El Acrosport en la escuela.**, 2001,

Vernetta, M.; Gutiérrez, A. y López, J., **El Aeróbic Deportivo en la Educación Física. Iniciación a través del juego.**, 2003,

Viciána, V. y Arteaga, M., **Las actividades coreográficas en la escuela. Barcelona. Ed. Inde.**, 1997,

MANONI, A, **Biomecánica e divisione strutturale della ginnasia artistica.**, Ed. Società Stampa Sportiva. Roma, 1993

SÁNCHEZ BAÑUELOS, F., **Bases para una didáctica de la Educación Física**, Ed. Gymnos. Madrid, 1989

SMLEUSKIY y GASVERDOUSKIY, **ratado General de Gimnasia Artística Deportiva**, Ed. Paidotribo. Barcelona, 1993

STILL, C., **Manual de gimnasia artística femenina.**, Ed. Paidotribo. Barcelona, 1993

AGUADO JODAR, J, **Eficacia y técnica deportiva.**, Ed. Inde. Barcelona, 1993

AGOSTI, L, **Gimnasia Educativa.**, Ed. Edisa S.A. Madrid, 1974

ANDERSON, B., **Stretching.**, Ed. Integral. Barcelona, 1984

BÄUMLER y SCHNEIDER, **Biomecánica deportiva.**, Ed. Martínez Roca. Barcelona., 1989

BOURGEOIS, M., **Didáctica de la Gimnasia**, Ed. Biblioteca Nueva. Madrid, 1999

BRIDOUX, A., **Gymnastique Sportive. Son enseignement en milieu scolaire.**, Ed. Amphora. Paris, 1991

CARRASCO, R., **Cahiers techniques de l'entraîneur.**, Ed. Vigot. París, 1981

CARTONI, A. C. y PUTZU, D., **Ginnastica Artistica Femminile.**, Edi. Ermes. Milan, 1990

GINES SIU, J., **Cama elástica**, Ed. Alhambra, 1987

HINAUL, K., **Introducción a la biomecánica**, Ed. Jims., Barcelona, 1982

LANGLADE, A y REY de L., N., **Teoría general de la gimnasia.**, Ed.: Stadium. Buenos Aires, 1986

LEGUET, J., **ctions motrices en gymnastique sportive.**, Ed. Vigot. Paris, 1985

LLOYD R., **Manual de entrenamiento de gimnasia deportiva.**, Ed. Paidotribo, Barcelona, 1993

LÓPEZ BEDOYA, J., VERNETTA, M. Y MORENILLA, L., **Indicadores para la detección de talentos deportivos.**, MEC/CSD. Madrid, 1995

MOSSTON, M. y ASHWORTH, S., **La Enseñanza de la Educación Física.**, Ed.: Hispano Europea. Barcelona, 1993

MONTICELI, M., **Il mini trampolino elástico in ginnasia artistica**, Ed. Società Stampa Sportiva. Roma, 1984

PILA TELEÑA, A, **Educación Físico Deportiva, enseñanza-aprendizaje.**, Ed. Pila Teleña. Madrid, 1983

SPNING y otros., **Stretching.**, Ed. Hispano Europea, 1992

SÖLVEBORN, Even-A., **Stretching.**, Ed. Martínez Roca. Barcelona, 1989

UKRAN, M.L., **Gimnasia Deportiva.**, Ed. Acribia, Zaragoza, 1978

Sáez, P. y Gutiérrez, A., **La génesis de las rotaciones gimnásticas I**, VI,12(4-11), 2007

Sáez, P. y Gutiérrez, A., **La genesis de las rotaciones gimnásticas II. Rotaciones generadas en vuelo.**, VII,13(52-62), 2008

Fernández Rodríguez, R, **Efecto comparativo de diferentes minicircuitos en el aprendizaje de habilidades gimnásticas aeróbicas**, 2012

Abeal Filgueira, R., **Influencia del feedback audiovisual en la autoevaluación de la gimnasia acrobática en el ámbito escolar**, 2015

Recomendacións

Materias que se recomienda cursar simultáneamente

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada polo COVID-19, a Universidade de Vigo establece unha planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución determinen o atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou parcialmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun modo máis áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se modifican

Realizaranse as mesmas metodoloxías docentes que as contempladas nunha situación sen alerta pero adaptándoas a unha modalidade online. A tal fin empregárase o Campus Remoto e outras ferramentas como Zoom, Moodle, Google Classroom, Microsoft Teams ademais de Fatic (e aquelas outras que estean dispoñibles no momento e poidan ser empregadas consensuadamente polo alumnado e as profesoras para desenvolverse na materia). Isto levará o cambio da parte práctica presencial á análise de vídeos relacionados coa práctica de Rítmico-Expresiva e de Ximnástico-Acrobática

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías):

As titorías desenvolveranse a través do campus remoto.

- Prof^a. Marián Fernández Villarino: Sala 889 (<https://campusremotouvigo.gal/access/public/meeting/424812353>)

- Prof^a. Águeda Gutierrez Sánchez: Sala 1251 (<https://campusremotouvigo.gal/access/public/meeting/538827467>)

Como alternativa, cando sexa necesario, realizaranse por skype ou correo electrónico (marianfv@uvigo.es; agyra@uvigo.es).

Poderase empregar a ferramenta como Doodle para a xestión das titorías e seminarios, así como a ferramenta kahoot para o control e desenvolvemento da aprendizaxe.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

HABILIDADES GIMNÁTICO-ACROBÁTICAS

* Probas xa realizadas

Mantense a avaliación teórica e practica igual

* Probas pendentes que se manteñen

Proba TEÓRICA: [Peso anterior 50%] [Peso Proposto 65%]

Proba PRÁCTICA: [Peso anterior 50%] [Peso Proposto 35%]

* Probas que se modifican

[traballo grupal de vídeo sobre un elemento ximnástico] => [Análise e corrección da progresión dun elemento ximnásticos en formato vídeo]

* Novas probas

Proba PRÁCTICA: o exame práctico de forma presencial si hai que facelo de forma virtual farase mediante observación de erros de exercicios ximnásticos a través de vídeos que se subirán ás plataformas virtuais.

HABILIDADES RÍTMICO-EXPRESIVAS

* Probas xa realizadas

Mantense a avaliación igual

* Probas pendentes que se manteñen

Proba TEÓRICA: [Peso anterior 50%] [Peso Proposto 65%]

Proba PRÁCTICA: [Peso anterior 50%] [Peso Proposto 35%]

* Probas que se modifican

[Proba Práctica: realización de coreografía grupal] => [realización semanal de análisis de ejercicios en vídeo]

* Novas probas

* Información adicional
